VÄXJÖS GNISTA

www.vaxjosgnista.se

Tidskrift för aktuell politisk analys

Utgåva 5-Juli 2026

DEMOKRATI

Illustrerad av Taimaa Salama

-Medverkande skribenter och konstnärer-

Bissan Edwan

Ali Çatakçın

Benedikta Cavallin

Filip Hallbäck

Leşger Acar

Taimaa Salama

Vebjørn Bjelland Berg

Feyzi Çelik

Jonas Olausson

L. J.

Karolina Colliander & Per Herngren

Tina Kronberg

Malin W.

Ett bidrag från Växjös Gnista:
Om demokrati

Växjös Gnistas Redaktionsråds intervju med BB-ockupationens Carina Hellström

Ledare
"Demokrati"

Vi i redaktionsrådet är glada att kunna presentera det femte numret av Växjös Gnista, som denna gång handlar om demokrati.

I september i år går svenska folket till val för att avgöra vilka partier som ska styra landet under de kommande fyra åren. Detta ses som höjdpunkten i den liberala demokratin, där folket äntligen får uttrycka sin vilja. Sverige har historiskt sett ofta betraktats som ett starkt och fritt demokratiskt samhälle. Men hur stor påverkan har våra röster egentligen på klassamhället? Garanterar demokratin i sig ett rättvist samhälle? Dessa är några av de frågor vi vill ställa i numret.

Vi kan inte tala om demokrati utan att tala om klassamhället. För det första upprättades de liberala (dvs. borgerliga) demokratierna genom kampen mot den feodala diktaturen. I länder som Sverige deltog både borgarklassen, bönderna och arbetarna i denna demokratiska kamp. För det andra är demokrati en form av klassherravälde. Den borgerliga demokratin är i själva verket bara en demokrati för borgarklassen. Statens högsta prioritet är att tjäna kapitalets intressen, vilket innefattar bevarandet av klassamhället och den allt hårdare exploateringen av arbetarklassen. Den borgerliga demokratin är samtidigt en diktatur över de övriga klasserna. Genom kulturell hegemoni och mediemonopol kämpar borgarklassen för att säkerställa att de parlamentariska representanter som bäst passar deras syften väljs för att tjäna deras intressen.

Den borgerliga demokratins begränsningar är en del av det kapitalistiska samhällets begränsningar. Så länge borgarklassen är den härskande klassen förblir alla frågor som strider mot borgarklassens intressen en uppförsbacke. Särskilt där borgarklassen är enad hoppar den gärna över den formella demokratiska processen när det behövs. När Sverige gick med i Nato brydde sig borgarklassen inte om att hålla en folkomröstning. Istället spred den skräckpropaganda om risken för en rysk invasion för att avgöra debatten innan den ens hade börjat. Trots löften om att hålla oss utanför Nato stödde Socialdemokraterna plötsligt anslutningen. Hur demokratiskt är ett samhälle där några av de viktigaste frågorna hanteras på detta sätt?

Arbetarklassens inflytande i det kapitalistiska samhället kan inte tas för givet, utan måste istället erövras genom kamp i varje enskild fråga. I Sverige har socialdemokratin historiskt sett kopplat ett starkt grepp om arbetarklassen och har vilselett många människor till att begränsa sin kamp till reformer som vanligtvis endast innebär relativt små förbättringar. På detta sätt har reformisterna bidragit till att stabilisera det kapitalistiska samhället. I dag måste revolutionärer inse att krav som strider mot kapitalets intressen, inklusive kampen för demokratiska rättigheter, endast kan genomdrivas genom kamp mot borgarklassen. Att vart fjärde år rösta mellan partier med relativt små skillnader leder oss inte särskilt långt. Vi måste vara medvetna om de grundläggande begränsningarna i den borgerliga demokratin, vilka endast kan övervinnas genom den revolutionära kampen för att störta borgerligheten som härskande klass.

I detta nummer är vi glada att kunna presentera bidrag från skribenter som utforskar och analyserar ämnen som revolutionär kamp, folkrörelsernas genomslagskraft, hur dessa behandlas av staten, folkmordet i Palestina, anslutningen till Nato och mycket mer. Vi hoppas att det här numret bidrar till debatten om demokratins möjligheter och begränsningar idag.

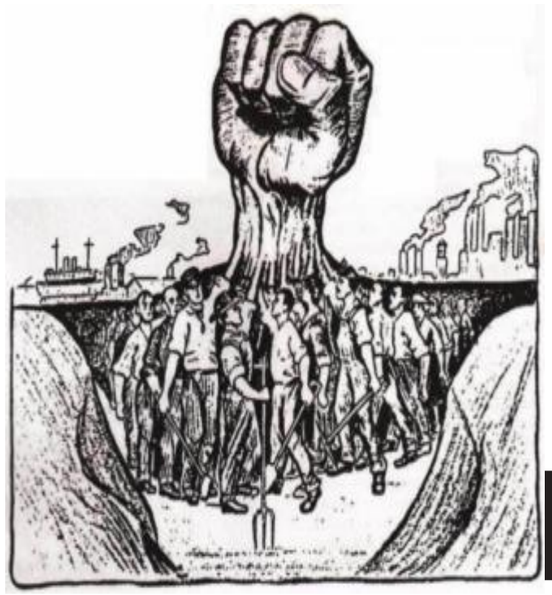

I solidaritet,

Växjös Gnistas redaktionsråd

Kontakta oss för bidrag eller frågor:

info@vaxjosgnista.se

Ett bidrag från Växjös Gnista

Om demokrati

Vi bjuder in till debatt med utgångspunkt i detta redaktionella bidrag. Skicka dina synpunkter till info@vaxjosgnista.se

1. Reformismens nedgång och socialdemokratin som dess sociala stöttepelare

Reformismens utveckling i Sverige är nära knuten till socialdemokratins uppgång, särskilt genom Socialdemokratiska partiet. Reformismen syftar till att anpassa kapitalismen snarare än att avskaffa den. Genom att införa gradvisa reformer skapade socialdemokratin en illusion om att klassmotsättningarna kunde lösas inom det befintliga systemet. Detta bidrog till att stabilisera det kapitalistiska herraväldet samtidigt som det försvagade de revolutionära rörelserna, eftersom arbetarklassen styrdes mot parlamentariska lösningar istället för grundläggande förändringar.

I takt med kapitalismens utveckling, särskilt genom omorganiseringen av den internationella produktionen och monopolens uppkomst, blev Sverige alltmer integrerat i det globala imperialistiska systemet. Ökad konkurrens, teknisk utveckling som automatisering och mikroelektronik samt effekterna av imperialistiska konflikter satte alla press på arbetarna, vilket ledde till arbetslöshet och otrygghet. Samtidigt bidrog migrationsströmmarna till att göra arbetsmarknaden mer komplex. Reformismen anpassade sig genom att försvara kapitalets behov och hantera dessa spänningar, men den kunde inte lösa kapitalismens underliggande motsättningar, utan upprätthöll istället det befintliga systemet och dess ojämlikheter.

2. Ökad efterfrågan på sociala alternativ bland folket

Kapitalismens allt djupare motsättningar i Sverige har lett till en växande efterfrågan på sociala alternativ bland folket. I takt med att reformismen, ledd av Socialdemokraterna, i allt högre grad anpassar sig till kapitalets behov, upplever många arbetare och förtryckta samhällsskikt minskad trygghet, arbetslöshet och försämrat socialt skydd. Detta försvagar förtroendet för den traditionella socialdemokratin och blottlägger dess oförmåga att tillgodose arbetarklassens behov. Som ett resultat börjar bredare skikt av samhället ifrågasätta om det befintliga systemet kan åstadkomma verklig jämlikhet och stabilitet.

Detta växande missnöje speglar en skärpning av klassmotsättningarna. Reformistiska lösningars misslyckande driver arbetare, ungdomar och andra förtryckta grupper att söka efter alternativ bortom kapitalismen. Dessa kan ta olika former, från ett förnyat intresse för socialistiska idéer till proteströrelser och politisk radikalisering. Även om detta sökande inte automatiskt leder till revolutionärt medvetande, skapar den de förutsättningar under vilka ett sådant medvetande kan utvecklas, i takt med att fler människor börjar inse reformismens begränsningar och behovet av mer grundläggande samhällsförändringar.

3. Bristen på tydliga revolutionära perspektiv och fascismens frammarsch

Fascistiska tendensers frammarsch måste ses mot bakgrund av den fördjupade kapitalistiska krisen och bristen på ett tydligt revolutionärt ledarskap. Eftersom reformismen, representerad av Socialdemokratiska partiet, inte lyckas erbjuda verkliga lösningar, växer missnöjet bland delar av befolkningen. Men när denna ilska inte riktas mot ett revolutionärt alternativ kan den ledas in i reaktionära banor. Fascistiska rörelser utnyttjar ekonomisk osäkerhet, arbetslöshet och sociala spänningar och framställer sig som ordningens försvarare, samtidigt som de i själva verket skyddar kapitalets intressen.

Fascismen uppstår när den härskande klassen står inför instabilitet och försöker behålla sin makt med mer aggressiva medel. I avsaknad av starka revolutionära perspektiv kan delar av massorna dras till nationalistiska och splittrande idéer, särskilt under förhållanden som präglas av kris, ”migrationstryck” och social fragmentering. Fascismen fördjupar splittringen och försvagar den kollektiva kampen. På detta sätt fungerar den som ett verktyg för att undertrycka motståndet och bevara det befintliga systemet, och fyller det tomrum som reformismens begränsningar lämnar efter sig.

4. Behovet av att sprida den vetenskapliga socialismen bland massorna

Kapitalismens växande kris och reformismens begränsningar gör det nödvändigt att stärka spridningen av den vetenskapliga socialismen bland massorna. Eftersom det svenska socialdemokratiska partiet fortsätter att förvalta systemet snarare än att utmana det, står många arbetare utan tydlig riktning. Detta skapar en situation där missnöje finns, men utan organisation och teori kan det förbli otydligt eller avledas. Den vetenskapliga socialismen erbjuder ett ramverk för att förstå dessa förhållanden, genom att koppla vardagskampen till kapitalismens bredare struktur och dess motsättningar.

Uppgiften är därför att bygga upp en rörelse genom att höja det politiska medvetandet och utveckla en

revolutionär organisation. Detta innebär att knyta kontakter med arbetare, ungdomar och förtryckta grupper, och ge tydliga svar på de problem de står inför – arbetslöshet, ojämlikhet och social otrygghet. Utan sådana insatser kan missnöjet fortsätta att absorberas av reformismen eller ledas in på fel spår i reaktionära rörelser. Genom att främja vetenskaplig socialism och revolutionära perspektiv blir det möjligt att omvandla spritt missnöje till en medveten kamp som syftar till grundläggande social förändring.

5. Mot uppbyggnaden av ett äkta revolutionärt arbetarparti

Frågan om att bygga upp ett äkta revolutionärt arbetarparti blir avgörande mot bakgrund av den fördjupade kapitalistiska krisen och reformismens begränsningar. I Sverige har organisationer som Socialdemokraterna historiskt sett bundit arbetarrörelsen till parlamentariska metoder och kompromisser med kapitalet. Detta har försvagat den självständiga klassorganisationen och fördröjt utvecklingen av en kraft som kan leda ett uppbrott med det befintliga systemet. Utan ett sådant parti förblir arbetarnas kamper splittrade och leds ofta in i reformistiska eller reaktionära banor.

Ett äkta revolutionärt parti måste ha sina rötter i arbetarklassen och vägledas av den vetenskapliga socialismen. Detta innebär en dialektisk enhet mellan teori och praktik, organisering på arbetsplatser och i samhällen/grannskap, samt utveckling av ett tydligt politiskt ledarskap. Det måste förena olika kamper – mot arbetslöshet, ojämlikhet, rasism och förtryck – till ett gemensamt klassperspektiv. På så sätt kan det omvandla spontant motstånd till medveten politisk handling och ge riktning åt det växande missnöjet i samhället.

Samtidigt är uppbyggnaden av ett sådant parti en långsiktig process som kräver disciplin, enighet och tydliga mål. Det kan inte bara uppstå av sig själv utan måste medvetet byggas upp genom politiskt arbete och engagemang bland massorna. I den svenska kontexten innebär detta också att man måste ifrågasätta reformismens inflytande samtidigt som man deltar i de dagliga kamperna. Endast genom denna process kan en revolutionär organisation växa fram som är kapabel att leda en bredare samhällsförändring och stå upp mot kapitalets makt.

6. Mot en antifascistisk enhetsfront!

Motståndet mot fascistiska och så kallade högerextrema tendenser kräver breda och organiserade insatser bland de förtryckta klasserna. I Sverige speglar de reaktionära krafterna kapitalismens djupare kris och reformistiska lösningars försvagning.Det är nödvändigt att förena arbetare, kvinnor, invandrare, ungdomar och andra förtryckta grupper i en gemensam kamp för att försvara demokratiska rättigheter och friheter. Även om det socialdemokratiska partiet historiskt sett har gjort anspråk på denna roll, begränsar dess engagemang för att förvalta kapitalismen dess förmåga att konfrontera fascismens rötter, och medför dess historiska konkurs!

En viktig uppgift är att bilda en bred antifascistisk samhällsfront. För att uppnå detta behöver man samla fackföreningar, gräsrotsrörelser och demokratiska organisationer till en enad kraft som kan motstå fascistiskt inflytande både politiskt och socialt. Sverige har redan många sådana organisationer, men de agerar ofta separat eller saknar en tydlig gemensam riktning. Att stärka samarbetet mellan dem kan bidra till att bygga ett mer effektivt motstånd, grundat på solidaritet och kollektiv handling.

Samtidigt måste denna förenade front sträcka sig bortom det omedelbara försvaret och peka mot en djupare samhällsförändring. Att försvara de demokratiska rättigheterna är avgörande, men utan att ta itu med de ekonomiska och sociala förhållanden som ger upphov till fascismen kommer hotet att bestå. Genom att koppla samman den antifascistiska kampen med en bredare kritik av kapitalismen blir det möjligt att både stå emot reaktionära krafter och driva ett mer omvälvande politiskt projekt.

7. Taktiska allianser mot den överhängande, akuta faran från fascismen!

I en situation där reaktionära krafter växer sig starkare blir frågan om hur man ska förhålla sig till borgerliga partier en taktisk fråga. Allianser kan bildas när de tjänar den konkreta kampen mot fascismen och försvaret av demokratiska rättigheter. I Sverige, där partier som Socialdemokraterna dominerar det politiska landskapet, måste ett sådant samarbete hanteras med försiktighet. Målet är inte att upplösa den oberoende arbetarklasspolitiken, utan att skapa en tillfällig, praktisk enighet mot det omedelbara hotet från fascismen.

Dessa allianser bör bygga på tydliga och jämlika principer: äkta demokrati, antifascism och ett avståndstagande från alla former av antikommunism. Utan dessa grundvalar riskerar samarbetet att förstärka just de strukturer som hämmar arbetarklassens kamp. En enad front kan bidra till att stoppa extremhögerns frammarsch, men den får inte ske på bekostnad av politisk tydlighet eller självständighet. Arbetarklassen måste förbli organiserad under sitt eget ledarskap, även när den ingår i bredare koalitioner.

Samtidigt bör sådana allianser ses som en del av en bredare strategi, inte som ett mål i sig. Även om de kan spela en roll i försvaret av det demokratiska utrymmet, kan de inte lösa de djupare motsättningarna inom kapitalismen som ger upphov till fascismen. Därför måste deltagandet i dessa fronter gå hand i hand med en förstärkning av den revolutionära organisationen och medvetenheten. På detta sätt blir det möjligt att både motstå omedelbara faror och fortsätta bygga mot en långsiktig social omvandling.

Växjös Gnistas Redaktionsråd

INNEHÅLL

TEMA: Demokrati

Sidan 6

Intervju med Carina Hellström från Initiativet Ådalen17 om BB-Ockupationen

Sidan 8

Democracy from Lund to Gaza: Sweden Faces Its Historic Test **/Bisan Edwan**

Sidan 12

Is Democracy Humanity's Last Haven? **/Ali Çatakçın**

Sidan 14

Är vi månne skapta för demokrati? **/Benedikta Cavallin**

Sidan 15

Natomedlemskapets påverkan på Sveriges demokrati **/Filip Hallbäck**

Sidan 16

Are we living in a democracy? **/Leşger Acar**

Sidan 18

Målningar av konstnären Taimaa Salama

Sidan 22

En prososial revolusjon **/Vebjørn Bjelland Berg**

Sidan 24

Are we really living in a democracy? **/Feyzi Çelik**

Sidan 28

Fullständig demokrati **/Jonas Olausson**

Sidan 30

Mitt Ende Gelände med Ta Tillbaka Framtiden **/L. J.**

Sidan 35

Bygga demokrati med civil olydnad **/Karolina Colliander & Per Herngren**

Sidan 36

Krönikan: Två månaders fängelse **/Tina Kronberg**

Sidan 38

Kapitalismens demokrati är en illusion **/Malin W.**

Växjös Gnistas Redaktionsråds Intervju med Carina Hellström från Initiativet Ådalen17 om BB-Ockupationen

Initiativet Ådalen17 formades efter beslutet om nedläggningen av akutkirurgin och BB på Sollefteå sjukhus 2017. Efter ett år av nedläggningshot och demonstrationer som samlade tusentals lokalbor fattades beslutet med hänvisning till besparingsskäl. Stängningen innebär att människor i regionen i vissa fall tvingas åka 20 mil för att få akutvård eller föda. Ockupationen har nu pågått i nio år. Vi har intervjuat Carina Hellström, engagerad och drivande i Ådalen17, om ockupationen, centraliseringen och utarmningen av Norrlands landsbygd, ett demokratiskt svek och ett levande motstånd.

Vad är bakgrunden till BB-ockupationen?

- Under oktober 2016 beslutade Socialdemokraterna och Miljöpartiet att BB på Sollefteå sjukhus skulle läggas ned. Röstställningen var 36-39. Argumentet för nedläggningen var besparingar - ca 15 miljoner, vilket är 0,16% av budgeten. Den 30 januari 2017 gick folket samman och startade en fredlig ockupation i entrén på Sollefteå sjukhus. BB stängde 1 februari 2017.

Efter stängningen har det visat sig att kostnaderna har ökat mycket på grund av stafettpersonal. Man trodde att barnmorskorna efter stängningen skulle flytta med till Sundsvalls sjukhus men ingen började jobba där. Barnafödandet har minskat i upptagningsområdet och igångsättningar utan indikation har ökat markant. Barn har fötts vid vägkanter, i ambulanser och på parkeringar.

Ockupationen är uppdelad i fyra pass per dag: kl. 08-12, kl. 12-16 och kl. 16-19. Sedan pandemin är sista passet kl. 19-08 digitalt, vilket man menar ger alla i Sverige möjlighet att kunna delta i ockupationen. Ockuperar man på distans under dessa pass, bokar man in sig genom att se vilka pass som är lediga på Facebook-sidan, lägger ut en bild på sig under passet och därefter sms:ar man 070-4449192.

Carina berättar att de som startade ockupationen från början var okända för varandra. De drog ihop initiativet på en vecka, efter att ha få tips från det så kallade Dorotea-upproret. Dorotea-upproret, även kallat "Folkinitiativet för ett levande Västerbotten", startade 2012 och var en protest med bas i Dorotea och Åsele i Lappland, och riktade sig mot förändringar i den lokala vården, bland annat kortare öppetider i närsjukvården och bristande ambulanstillgång. Upproret ockuperade sjukstugan i Dorotea under tre år och tre månader, och samlade även in underskrifter för en folkomröstning som genomfördes 2013 – det var första gången ett landsting i Sverige gick till folkomröstning. Upprorets linje segrade med 88 procent men valdeltagande var lågt.

I Sollefteå har människor i blandade åldrar ockuperat genom åren, de har kommit från hela Sverige och världen. De flesta som tar pass nu, så långt in i ockupationen, är pensionärer och Carina uttrycker stor tacksamhet mot dem.

Ni har ockuperat Sollefteå sjukhus i över 9 år nu (digitalt under pandemin) – hur har ni upprätthållit målmedvetenheten och kraften i rörelsen?

- Enkelt. Vi behöver akutsjukvård och blir sjuka som alla andra men kan inte åka upp till 3 timmar för att få den. Sjukhusets överlevnad är det mest sammansvetsande kitet i Ådalen.

Hur har de lokala makthavarna och politikerna förhållit sig till er?

- Majoritetspolitikerna från S, M, MP, L och nu C har inte varit intresserade av dialog eller att besöka ockupationen. Efter pandemin då vi kom tillbaka efter att ha ockuperat digitalt skickade dom vakter och polis för att köra ut oss. Men vi har rätt att vistas i en allmän entré så polisen önskade oss lycka till.

Alla partier på kommunnivå delar vår uppfattning att sjukhusets verksamheter behövs för upptagningsområdet på ca 40 000 människor.

Västernorrland, med Ådalen i spetsen, har en historia av stark arbetarklasskamp – hur relaterar ni till den lokala historian av motstånd?

- Den 14 maj 1931 blev en viktig dag i Sveriges historia – en dag då motsättningarna i samhället ledde till en tragedi.

Under Ådalen 1931 sköt militär mot demonstrerande arbetare som protesterade mot strejkbrytare. Fem människor dog och flera skadades. Händelsen skakade hela landet och ledde till en politisk kris som förändrade Sverige.

95 år senare, år 2026, känns historien på vissa sätt igen – men är också annorlunda. I dag är bilden att militären går tillsammans med demonstranter i tågen. Samtidigt upplever många att det nu är politiska beslut – inte vapen – som drabbar människor. Nedskärningar och prioriteringar kan kännas som en slags "eld" mot dem som försöker göra sina röster hörda.

Det här är en varningssignal. När avståndet mellan makthavare och medborgare blir för stort riskerar förtroendet att försvinna. Historien visar att när människor inte blir lyssnade på kan följderna bli allvarliga och långvariga.

Region Västernorrland har för många blivit ett bevis på att demokratin inte fungerar som den ska. När politiker från kusten väljer att bortse från stämmobeslut för egna och kustens intressen upplever många människor att deras röster saknar betydelse. Sakfrågan, sjukvårdspersonalens kunskap och varningar om risker för människors liv, väger då lättare än politiska och ekonomiska prioriteringar.

Trots att regering och riksdag har uppmärksammat Sollefteå sjukhus och pekat ut sjukhuset som viktigt för beredskapen upplever många att kustpolitiker fortfarande inte ser det som en tillgång. I en tid där Sveriges motståndskraft diskuteras alltmer riskerar sådana beslut att försvaga både länets trygghet och landets beredskap.

Tillsammans är vi starkare än de politiska krafter som vill montera ner livsviktig verksamhet. Det är samma kamp nu som då – förr användes gevär, i dag politiska beslut. Den fortfarande pågående ockupationen för Sollefteå sjukhus är vår tids demonstrationståg. Vi kommer att fortsätta kämpa för en trygg och jämlik vård för hela länet och Sverige. Ådalens befolkning ger aldrig upp!

Hur ser ni på den svenska demokratin idag och vart den är på väg?

- Som jag ser det på regionnivå, är det inte demokrati när valda regionpolitiker agerar kommunpolitiker och röstar utifrån där man bor och där det är så tydligt att de inte drabbas.

När professionen gör riskanalyser som tydligt säger att människor kommer att dö vid neddragningar av till exempel IVA, narkos och operation och sen driver på genom att uppmana folk att bortse från riskerna genom att säga att man ska söka vård tidigare – för stroke, sepsis, anafylaktisk chock och så vidare - då är det något som inte stämmer!

Carina berättar att stödet från lokalsamhället varit stort: företag, föreningar och människor ställer upp för varandra genom att ta pass, skänka tv, mat och pengar för att kunna fortsätta driva ockupationen. På frågan om vilket typ av organisering av samhället rörelsen vill se, och om hon tror på reformer eller systemförändring svarar hon:

- Jag är övertygad om att sjukvården behöver styras genom en statlig organisation där sjukvårdskunniga bestämmer hur den ska organiseras. Region Västernorrland är det tydligaste exemplet på det. Med de långa avstånd som vi har måste vi ha akutsjukvård nära. Alla förstår att 40 000 människor inte kan överleva när det vissa tillstånd måste behandlas inom några minuter.

Vilka lärdomar och insikter har ockupationen och er kamp gett er?

Att den kan bli lång men att aldrig ge upp.

Bild: Izabelle Nordfjell/TT

Democracy from Lund to Gaza: Sweden Faces Its Historic Test

Bild: Lunds Kommun

Poeten och författaren **Bisan Edwan** blandar politisk aktivism med litterära uttryck för att utmana de rådande berättelserna om Palestina och dess folk. Genom sin poesi ger hon röst åt kvinnors djupaste önskningar och drömmar. Bisan Edwan bor i Lund som fristadsförfattare.

“Evil does not always arise from hatred or a desire to harm, but sometimes from blind obedience to rules, and from turning professional duty into a tool for silencing the truth.” — Hannah Arendt

Sweden has long been presented as one of the most stable and progressive democracies in the world. For decades, its name has been associated with the welfare state, political neutrality, freedom of expression, strong trade unions, the defense of human rights, and international solidarity. The “Swedish model” was not merely a successful administrative system, but a complete moral image of a society that had managed to reconcile social justice with parliamentary democracy.

But this image is now facing a profound crisis. In recent years, the gap has begun to widen between the official democratic rhetoric and the political and social reality experienced by many Swedes. The crisis is no longer simply about the rise of the populist right or the shift in the European political climate; it now touches the very nature of Swedish democracy: the limits of political representation, the role of the media, the power of security institutions, the relationship between the state and capital, and the decline in society's ability to effectively influence crucial decisions. At the heart of this crisis, Palestine has emerged as a revealing mirror.

What is happening in Gaza has not only exposed the limitations of the international order and humanitarian law, but also the limits of European democracy itself, including in Sweden. The way solidarity with Palestine is handled has become a true test of freedom of expression, the space for political dissent, and the extent to which Western democracies are willing to uphold the values they claim to defend when these values conflict with geopolitical interests and security alliances. From the welfare state to a crisis of confidence: A recent poll showed that 44% of Swedes believe Swedish democracy is headed in the wrong direction. This figure does not reflect mere passing political discontent or a temporary state of partisan division, but rather points to a deeper crisis related to declining trust in political institutions and the very idea of democratic representation. The traditional image of Sweden as a model of social stability and political consensus has gradually begun to crumble in the face of accumulating economic, social, and political transformations. The legitimacy of the modern Swedish state was built on what was known as the democratic social contract: a strong state providing education, healthcare, social security, and decent work, in exchange for broad political participation through parties, unions, and civic institutions.

This model was not merely an economic arrangement; it was the foundation of public trust, as Swedish citizens felt for decades that the state represented them and protected their fundamental interests. However, this model began to erode in the 1990s with the rise of neoliberal policies, privatization, and the decline of the state's social role. Large sectors of public services, including education, healthcare, housing, and social services, were transferred to the market under the banner of "efficiency" and "freedom of choice." The actual result, however, was a widening class gap, an increased concentration of wealth and economic power, and a diminished capacity of the state to play its traditional role as a guarantor of social justice.

With this transformation, the relationship between the citizen and the state began to change radically. Instead of large segments of the population feeling that political institutions represent their interests, there is a growing sense that major decisions are made within closed circles linked to economic interests, large corporations, and centers of political and media influence. Many Swedes now feel that parliamentary democracy manages crises more than it resolves them, and that elections change governments without altering the actual structure of power.

This feeling is not limited to the poor or marginalized classes; it extends to large segments of the middle class, who have begun to feel the loss of the social stability that formed the basis of the "Swedish Dream." The rising cost of living, the housing crisis, the decline in the quality of some public services, and the rise of violence and organized crime have all contributed to deepening the feeling that the political system is no longer capable of providing the social security that was once the primary source of its legitimacy.

At the same time, trust in traditional parties, unions, and the media—institutions that historically acted as intermediaries between society and the state—has declined. For many, politics now seems detached from daily life, operating within a closed space of parliamentary agreements and technical rhetoric, while the average citizen feels that their real influence on crucial decisions is extremely limited. This crisis is not merely a crisis of confidence in institutions, but a crisis in the very meaning of democracy. When citizens feel that their vote does not change the general direction of the state, and that the available political options are largely the same regardless of who is in power, democracy begins to lose its social substance, even if its formal institutions remain intact.

The Illusion of Parliamentary Democracy

Modern liberal democracy rests on the fundamental premise that periodic elections and multi-party systems are sufficient to guarantee the representation of the popular will. However, political experience in many Western countries, including Sweden, reveals the limitations of this premise, especially when it comes to major structural issues affecting the economy, foreign policy, security, and profound social transformations. Despite the apparent party competition, political choices within the Swedish parliamentary system appear remarkably similar on key issues.

Whether it concerns economic policies, the relationship with the market, military spending, or security and immigration policies, the differences between the main parties are often administrative or technical rather than fundamentally different in their overall political direction.

Herein lies the central contradiction within bourgeois democracy.
Modernity: While voting is presented as the ultimate expression of the popular will, major decisions remain governed by a complex web of economic interests, security alliances, and financial and media institutions that are not effectively subject to direct democratic accountability. This is clearly evident in the climate issue.

The overwhelming majority of the Swedish people support bolder and more effective climate policies and recognize the severity of the impending environmental crisis. Yet, no parliamentary party presents a program capable of effectively addressing the climate catastrophe with the radical economic changes it requires. This is not due to a lack of knowledge or awareness, but rather to the limitations of the political system itself, which remains tied to an economic structure based on continuous growth, consumption, and the free market.

Thus, parliamentary democracy is capable of managing the debate on the crisis, but incapable of making decisions that touch the core of the economic system that produces it. The same applies to other issues, such as immigration policies, wealth distribution, or the privatization of public services.

Often, elections become a process of reproducing existing power balances rather than bringing about real change. Politicians change, but the overall direction remains the same. This has led to a growing sense among broad segments of society that politics has become detached from the genuine popular will, and that parliamentary democracy is no longer capable of representing social interests, but rather manages political stability within the limits imposed by market considerations and international alliances.

NATO and Sweden’s Geopolitical Transformation

Perhaps no issue has revealed the limits of contemporary Swedish democracy as clearly as Sweden’s accession to NATO. For a long time, neutrality formed a central part of modern Swedish political identity. Neutrality was not merely a military choice, but rather part of Sweden’s self-image as a state relatively independent of major geopolitical polarizations, capable of playing the role of mediator, diplomat, and defender of international law and human rights. This neutrality was also linked to the political and social memory of Saudis, as an expression of a model different from traditional imperial powers, a model that balances national security with political independence.

However, the war in Ukraine and the subsequent escalation of security rhetoric in Europe accelerated a radical shift in Swedish policy. Suddenly, joining NATO was presented as a “historical necessity” and an “inevitable choice,” even though this decision redefines Sweden’s geopolitical position for decades to come.

However, the issue is not just about joining itself, but about the way the decision was made. A decision of this magnitude, one that fundamentally affects the country’s foreign, military, and security policy, was made without a direct public referendum and without a lengthy societal debate reflecting the scale of the historical transformation underway.

For many Swedes, this revealed a genuine crisis in the concept of representative democracy: Is a parliamentary decision sufficient to change a political doctrine that has been part of the country’s identity for decades? Many felt that security anxieties and media pressure were used to narrow the space for public debate, transforming any skepticism or reservations about joining NATO into a position perceived as political naiveté or even a threat to national security.

Suddenly, Sweden found itself part of a military alliance led by the United States, a country whose name is associated with military interventions, wars, and the forceful reshaping of entire regions of the world. Here, the question began to transcend foreign policy and reach the very nature of democracy itself: Who has the right to make fateful decisions? And can we speak of a “democratic consensus” in the absence of direct popular participation in issues of this magnitude?

The NATO file also revealed the broader transformation Europe is undergoing: a shift from the logic of the welfare state and relative neutrality to that of the security state and increasing militarization. With escalating military spending and security rhetoric, political priorities began to gradually change, and the concept of “security” came to dominate public discourse at the expense of social justice and civil liberties.

In this context, the crisis of democracy in Sweden does not appear isolated from broader global transformations, but rather part of a political and economic reshaping that all of Europe is experiencing under the pressure of wars, the rise of the populist right, the increasing influence of

security and military institutions, and the declining ability of societies to effectively influence fateful decisions.

Palestine as a Mirror of the Democratic Crisis (2023–2026)

Since October 7, 2023, Palestine has ceased to be merely a foreign policy issue or a geographically distant humanitarian cause for Europe in general, and for Sweden in particular. It has become a profound internal test of the very structure of democracy itself. What the war on Gaza revealed was not only the scale of colonial violence and systematic destruction, but also the limits of European liberal democracy when faced with a real test concerning freedom of expression, media independence, and the right to political dissent.

For over two and a half years, the world witnessed a genocide broadcast live from Gaza: cities destroyed, hospitals bombed, universities wiped out, journalists killed, and an entire society driven to starvation and mass displacement. Yet, despite reports from the United Nations, the International Criminal Court, and human rights organizations, European political and media discourse remained governed more by security and geopolitical considerations than by ethical or legal debate.

In Sweden, the division over the war extended beyond the political sphere to the public sphere itself. Since late 2023, profound shifts have become evident in how voices expressing solidarity with the Palestinians are treated. The debate is no longer solely about one's stance on Israel or the war, but also about the legitimacy of solidarity itself and the limits of what can be said in the public sphere.

Palestinian, Arab, and Swedish academics, journalists, writers, and activists have become targets of smear campaigns.
This has been repeated, both in traditional media and across digital platforms. Defending international law and rejecting the killing of civilians has become a position where one must "clear oneself" politically and morally before being heard. Often, the objective is not to respond to arguments or engage in legal debate, but rather to question intentions, affiliations, and moral loyalty.

Since 2024 in particular, a new political and media discourse has emerged, linking solidarity with Palestine to "extremism," or deeming any discourse addressing settler colonialism or the Palestinians' right to resist as suspicious and subject to monitoring. The problem here is no longer political disagreement itself, but rather the redefinition of the boundaries of what is acceptable within Swedish democracy. Palestine has become a mirror reflecting the deep tensions within Swedish society: the tension between freedom of expression and security, between international solidarity and geopolitical alliances, and between traditional human rights discourse and the rise of the security state.

In Swedish universities, historically spaces for free debate and political critique, increasing pressure has begun to be exerted on events, seminars, and activities related to Palestine. Some institutions preferred to avoid the "sensitive subject," while others treated solidarity with Gaza as a threat to "institutional neutrality."

Thus, the academic sphere itself gradually began to succumb to the logic of indirect censorship and the fear of accusation. This period also witnessed a marked rise in self-censorship within the cultural and media milieu. Many journalists, writers, and researchers became more cautious in using terms like "colonialism," "apartheid," or "genocide," not necessarily out of conviction, but because of the political and media climate that now associated such language with professional and social risk.

Herein lies the real danger: democracy is not measured solely by the existence of elections or a parliament, but by a society's capacity to tolerate dissent and engage in free debate without fear. When expressing a political or legal opinion becomes fraught with moral and professional repercussions, the democratic space begins to shrink, even if its formal institutions remain intact.

Since 2025, it has become clear that the issue is no longer solely related to war, but to a broader transformation in the very structure of European democracies themselves. With the rise of security discourse in Europe and the increasing focus on "stability" and "countering extremism," governments and media outlets have begun to redraw the boundaries of public debate in a way that makes some opinions acceptable while others are deemed morally or security-wise unacceptable.

In this context, Palestine has become a revealing issue, not because it is the only one, but because it exposes the limits of European liberal democracy when its stated values clash with political interests and international alliances.

Swedish Media: The Erosion of Democracy and the Manufacture of Fear

One of the most dangerous transformations Sweden witnessed between 2023 and 2026 was the gradual shift in the role of the media within democratic life. Historically, the Swedish press was associated with the image of an independent media capable of holding power accountable and opening the space for free public debate.

However, in recent years, and especially with the war on Gaza, an increasing segment of the media has begun to play a different role: not monitoring power, but contributing to the reproduction of the security discourse and defining the boundaries of what is politically and morally acceptable. In much of the coverage related to Palestine, the focus has shifted away from international law and civilian rights and towards "managing the discourse" and controlling the language used in the public sphere. Many discussions were framed within a narrow dichotomy: either complete alignment with the Western security narrative, or being branded as "extremist" or "sympathetic to terrorism."

Thus, the media, in part, transformed from a space for debate into a tool for producing the political climate itself. This mechanism is not new in European history. It was exemplified in the Swedish film *Call Girl* by director Mikael Marsman, inspired by the atmosphere of political scandals in the 1970s. The film was not only concerned with the scandal itself, but also with how modern democracies can manage society through defamation,

innuendo, the manufacturing of suspicion, and the redefinition of "danger" in a way that allows for controlling the public sphere without the need for direct repression. Since 2023, these mechanisms have appeared to be returning in new and more sophisticated forms. Instead of direct repression, it is sometimes sufficient to create an atmosphere of fear and stigmatization. A newspaper article, a social media campaign, a vague moral accusation, or linking a person or institution to "unacceptable" discourse can be enough to drive individuals into silence or self-censorship. Here, fear becomes an effective political tool. Journalists fear for their reputations, academics for their professional standing, and cultural institutions for their funding or public image. Over time, the need for official censorship diminishes as society begins to censor itself. This is what makes democratic erosion in modern democracies more complex and dangerous than in traditional authoritarian regimes; it doesn't occur through outright bans on speech, but rather through creating an environment that makes speaking out costly.

Between 2023 and 2026, Sweden underwent a clear shift, accelerating toward a more restrictive security model. With escalating fears related to war, immigration, organized crime, and terrorism, security discourse increasingly dominated the political sphere. The state began expanding its powers of surveillance and control, while exceptional laws and measures were passed under the banners of "stability," "combating extremism," and "protecting society."

At the same time, issues of immigration and asylum witnessed sharp shifts in political discourse. After Sweden had long been presented as a model of humanitarian openness, refugees and immigrants are increasingly being portrayed as a security or cultural problem, or a social burden. Even more alarming is that these shifts are no longer confined to the populist right alone, but have gradually spread to traditional parties, which have begun to adopt elements of security and nationalist rhetoric.
This led to a shift of the entire political landscape to the right.

Thus, Sweden began to gradually transform from a state whose legitimacy was built on social justice and public trust to one whose legitimacy is increasingly based on security, surveillance, and control. In this context, Palestine becomes more than just a matter of international solidarity; it is a point that reveals how fear, geopolitical alliances, and security discourse can reshape European democracy from within.

Sweden Faces Its Historic Test

The crisis facing Sweden today is no longer solely about its stance on Palestine or its foreign policy; it has become a crisis concerning the very nature of the democratic system and the limits of its ability to represent society and protect the freedoms it claims to defend. For decades, Sweden's modern political identity has been built on a set of pillars that formed the basis of what was called the "Swedish model": the welfare state, neutrality, social cohesion, high trust in institutions, freedom of expression, and international solidarity.

But what the country has been experiencing for years, and which accelerated significantly between 2023 and 2026, reveals that this model has entered a phase of profound erosion. The legitimacy of Swedish democracy has historically rested on the idea that the state represents not only power, but also social protection, justice, and a balance between capital and society.

However, recent economic, political, and security transformations have begun to redefine the very function of the state. Instead of being an instrument for ensuring social justice and reducing inequalities, the state is gradually shifting towards a security and administrative role rather than a social and democratic one. This is evident in the widening gap between society and the political elite.

Many Swedes now feel that major decisions are no longer formulated based on the popular will, but rather within a complex network of economic, security, media, and international alliance institutions that are not effectively subject to direct democratic accountability.

This feeling is no longer confined to marginalized groups or radical forces; it has become part of the public discourse within Swedish society itself, especially with the decline in trust in traditional parties, the media, and parliamentary institutions. Therefore, the current crisis appears to be not merely a crisis of governments or parties, but a deeper crisis of political representation. The parliamentary system, once seen as the ultimate expression of the popular will, has become, for many, incapable of effecting real change on major structural issues, whether economic policies, social justice, climate, immigration, or foreign policy. Governments change, but the overall direction of the state remains largely unchanged, as if politics has been reduced to a technical management of crises within predetermined boundaries.

Herein lies one of the most dangerous transformations facing Western democracies today: the gradual shift from the welfare state to the security state. The most serious challenge Sweden faces today is not only the rise of the populist right, but the normalization of this shift towards a security state from within the democratic institutions themselves. When traditional parties adopt large portions of the security and nationalist discourse, and when "stability" becomes a priority that supersedes freedoms and social rights, the very nature of democracy changes, even without altering its outward form. Therefore, the real threat to Swedish democracy lies not only in the potential rise of an overtly authoritarian regime, but also in the slow erosion of the democratic space from within. Democracy doesn't always collapse through coups, the cancellation of elections, or outright censorship. It can erode gradually when society loses its capacity for genuine influence, when fear becomes stronger than truth, security more important than freedom, and silence safer than justice.

Ultimately, the question facing Sweden today runs deeper than a mere political dispute or passing crisis: What will remain of democracy when it transforms into a system that manages fear more than it protects freedom? Can Sweden preserve its democratic and social legacy in a world increasingly militarized, surveillance-driven, and redefining politics as primarily a security issue?

The answer to this question will not only determine Sweden's future but also the meaning of European democracy in the coming decades.

Is Democracy Humanity's Last Haven?

Ali Çatakçın was born on 6 June 1957 in Dersim. After completing secondary school in 1973 and studying at the Faculty of Political Science at A. University in 1974, he ended his academic career to join the revolutionary struggle. Between 1973 and 1978, he was an active militant and leader within the Turkish left-wing movement (TKP/ML) on the Maoist line. He was detained for 3.5 months in Ankara in 1975 and for 4 months in Dersim in 1976, and was sentenced to one year's exile within the Mersin provincial borders in addition to the trial in Dersim.

Çatakçın, who left the organisation in 1978 to remain independent, settled in Germany as a political refugee prior to the 12 September 1980 coup. During his life in exile, he has appeared on television programmes, written articles for newspapers, and participated in debates on the democratisation of Turkey and the resolution of the Kurdish issue. He lives in Germany as a businessman and an activist for democracy and human rights. He is married and has one child.

It could have been, but it was not. Because when it first emerged, it was the brainchild of a male-dominated, narrow-minded elite. It did not become a social phenomenon either at the moment of its inception or throughout its own historical development.

Democracy is a form of governance offering multiple options, designed to bring the individual and society together on a common ground. Within this form, respecting one another's rights, resolving inequalities in the public sphere through dialogue, and ensuring that decisions and solutions are based on collective thought have a positive effect on fostering mutual tolerance and trust in good faith. From this perspective, among the governance options experienced and proposed to date, it is the one with the best alternatives for bringing society together.

Marx's vision of communism is, of course, even better. But this perfect ideal represented nothing more than a dream, even for Marx. The difficulty of realizing this flawless vision is not solely related to economic and technical development. If that were the case, all the conditions for establishing communism would already exist in some countries today. The fundamental challenge of this vision lies in the human element.

If we consider humanity solely in the context of the Bronze Age, we see that humans are one of the thinking species shaped by a 7,000-year-long journey characterized by war, violence, domination, control, selfishness and so on. Moreover, most human traits are as old as the emergence of the human species itself. For instance, traits such as fear, self-preservation, defence and aggression date back to Homo erectus (1.8–2 million years ago). Aggression, domination and selfishness date back to Homo sapiens (300,000 years ago). To expect humanity—the product of such a complex life story—to change within one or a few generations and demonstrate the maturity to realise Marx's perfect dream is a futile fantasy. Viewed in this light, a democratic system rooted in the people and governed alongside them is the most likely possibility for humanity.

THE EVOLUTIONARY STORY OF DEMOCRACY

The decisions taken by Athenian citizens in the Agora square around 500 BC, where they gathered to resolve issues and propose solutions by consensus, were known as 'demokratos'. However, those with a say in this 'demokratos' were male Athenian citizens. Women, slaves and resident foreigners in Athens were excluded from this right to speak.

Similarly, the written codification of the principle of representation in democracy through the mixed constitution proclaimed by the Roman Republican Senate in 27 BC did not save the system from being male-dominated and governed by a narrow elite.

In Ancient Greek, 'demos' means 'the people' and 'kratos' means 'sovereignty'. The word 'demokratos' (people's sovereignty) is formed from the combination of these two words. However, democracy has never been a form of popular sovereignty, neither in the ancient Athenian city-state where it first emerged, nor in today's developed democratic nations. 'Demokratos' remains, as it was in ancient Athens and Rome, the rule of a male-dominated and narrow elite.

During the Enlightenment (17th/18th centuries), pioneering thinkers such as Locke, Montesquieu and Rousseau added the concepts of national sovereignty, the separation of powers and inalienable human rights to democracy. As a result of the American (1776) and French (1789) Revolutions, democracy gained the status of a constitutional practice and became more modern. This development led to the emergence of states based on the principle of the constitutional norm (the rule of law).

In the modern era, the 20th century saw the widespread adoption of universal suffrage (including for women). Following 1945 and 1989, a wave of democratization spread across the globe. Constitutions drafted as a result of organized social resistance gave significant weight to the individual and collective rights of society.

SYSTEM OF GOVERNMENT

In ancient times, the form of government was based on direct participation. This form of participation was physical, taking place through elections or by lot. In the implementation of decisions taken by vote, the votes of those holding privileged citizenship status were decisive.

In the modern era (20th century), the form of government is defined by constitutional rules governing representative democracy, the party system, elected members of parliament and the separation of powers (Legislative, Executive, Judicial). The fact that elected representatives come from different strata of society lends the system a democratic character; however, this does not imply that sovereignty is shared equally with the people.

In the democracy of the Age of Artificial Intelligence (21st century), the decisive factor is the emergence of digitalized techniques and technologies as the fundamental elements guiding social and societal life. The media, referred to as the 'fifth estate', is the decisive actor directing the social, political, societal and sociological structuring process in the virtual sphere in the 21st century. The generation that constitutes the upper echelons of society through their economic and social standing (business, politics) possesses its own private communication, transport and information dissemination networks. Examples include Trump's 'Truth Social', Mark Zuckerberg's Facebook Meta, Elon Musk's X, and the 7,000 satellites controlling the world from space.

Neither the democracy nor the capitalism of the 21st century is the same as that of the 20th century. The era of 20th-century democracy—with its participatory nature, however limited—and of capitalism—with its productive, competitive and monopolistic character—has come to an end. The 21st century is the century of financial capital. Financial capital has no religion, nationality, nation-state, or ideology. The world is the homeland of financial capital. It is not a power competing in this arena; rather, it seeks to establish global hegemony by ultimately uniting with all powers that align with its inherent DNA (international financial capital groups).

Financial capital is a new system of global hegemony, organized transnationally, aiming to bring all areas of the world under its control.

Peter Thiel, one of the founders of artificial intelligence (AI), summarizes this situation as follows: 'Humanity is in the final stage of its intellectual development. It is not possible for it to show significant development beyond this stage. Therefore, the new stage of human development is Human Robots.'

How should we interpret this? A very brief explanation is as follows: The self-serving motives for which some of us die today, and for which the ruling classes carry out massacres and genocides, will lose their meaning in the world of Human Robots. Just as the struggle for the values of democracy, human rights, freedom and equality will lose its ground, so too will the wars waged for dominance and supremacy (in a world where AI reigns supreme).

The answer to the question, 'When will this scenario arise, or will it ever become a reality?', will be determined by the stage reached by technological developments in the final three quarters of the 21st century, and by the resistance and alternative proposals that emerge on the international stage in response to these developments.

If AI technology follows the path charted by Peter Thiel, it may put an end to the role of humans in production within a timeframe of perhaps one or two centuries, or perhaps a shorter or longer period. So what will become of humans? Umberto Eco answered this question in an article published in the monthly PM magazine in 2002: 'Medieval kings, lords and feudal lords lived in castles surrounded by walls and moats and guarded by armies for their protection. The common people, meanwhile, lived in the forests! The billionaires of the new modern Middle Ages will live in palaces protected by technology; anyone approaching within five hundred metres of their domain, despite warnings, will be destroyed by technological weapons; the common people, meanwhile, will live in the sewers."

Whether these dark scenarios will come to pass depends, as Umberto Eco also noted, on what measures the opposition will take against them and what alternative way of life they will develop. Unless those claiming to have a vision for a better world can present political arguments and alternatives that serve humanity, it will not be possible to halt this process.

If we approach the unfolding process with the political assumptions and ideological dogmatism of 150 years ago, not only will we fail to offer any alternatives, but the plans of Peter Thiel and a handful of tech billionaires will be allowed to proceed unhindered.

Society is already caught in the grip of this process. The area where the pangs of this process are felt most acutely is society's historically acquired democratic rights. Rights that have been gradually curtailed in European countries over the past 20 years have gained further momentum with this development. The policy being pursued now is to accustom society to a state of apathy in anticipation of the time when these rights will be completely abolished.

The 21st century is a century unlike any that came before it. What we have experienced in the first quarter pales in comparison to what lies ahead in the remaining three quarters of the century. The shortcoming of this process is that humanity has not yet created an international front of resistance against this trajectory. What needs to be done is to develop an organizational network, starting with individual countries.

This international network of struggle (much like Financial Capital) must function as an organized, communicative network that brings together all sections of society facing the same issues. Preventing the world of AI-powered 'Human Robots'—which tech billionaires seek to build—from destroying humanity, and ensuring this technology is put at the service of humanity, is only possible through credible and reassuring alternative proposals.

It is important to remember that political science researchers also define democracy not merely as 'government by the people', but by distinguishing between conditional minimum standards (a negative concept) and normative ideal states (a positive concept). There is no one-size-fits-all formula! Finding the 'average good' is the first step towards fostering tolerance among people. It is more productive to act based on the reality of the given situation rather than from the extremes.

Är vi månne skapta för demokrati?

av Benedikta Cavallin

Vi människor är sociala varelser, utvecklade för att leva i grupper. Kanske är det demokratiska styrelseskicket det som passar vår art bäst, rent evolutionärt?

I boken Förnuft och fördom (2017) går kognitionsforskarna **Hugo Mercier** och **Dan Sperber** på djupet med hur det mänskliga tänkandet har utvecklats genom årmiljonerna. En fråga är central: Om nu tänkandet är människoartens primära förmåga och evolutionära fördel, hur kommer det sig då att det har sådana uppenbara brister?

Dessa brister är välkända bland kognitionsforskare: Vi är till exempel bra på att hitta luckor i motståndarens logik men dåliga på att se dem i vår egen. Vi är inte heller särskilt bra på att värdera argument. De som stödjer vår egen ståndpunkt lägger vi större vikt vid än argumenten för motståndarsidans. Och det hjälper inte att vi känner till att fallgroparna finns, vi trampar ändå snett.

Varför har vårt tänkande dessa fel? Är det bara en evolutionär miss?

Inte alls, menar författarna Hugo Mercier och Dan Sperber. I boken argumenterar de för att vi människor helt enkelt inte är designade för att ta oss an problem i enskildhet. Vårt tänkande har utvecklats för (och av) argumentation. Vi är gjorda för att diskutera oss fram till gemensamma beslut och då är det en fördel om vi biter oss fast vid vår ståndpunkt eftersom det gör oss bättre på att ta strid i debatten. I slutändan hjälper det gruppen att ta bättre beslut.

Det är en fantastisk tanke, inte sant? Rent evolutionärt skulle vi alltså vara skapta för att leva i ett demokratiskt samhälle!

När lejonen anföll

Men den här typen av argument kan förstås användas av diktaturer också. Evolutionen har även begåvats oss med ett antal mindre charmiga drag, såsom statuslängtan och hierarkiskt tänkande. Betyder det att vi är designade för att leva i en diktatur?

Jag är ingen evolutionsbiolog men om jag skulle gissa så har det säkert funnits tillfällen då gruppen inte haft tid att diskutera. När lejonflocken anföll, till exempel, eller när de var tvungna att fly från en skogsbrand. Då behövdes en ledare som pekade ut riktningen. Men när det inte var bråttom var troligen det demokratiska samtalet att föredra.

Det har gjorts flera experiment som visar på samtalets betydelse. Exempelvis fick ett antal individer gissa svaren på frågor som de inte hade någon aning om (frågor i stil med antalet kulor i en burk). Därefter fick gruppen diskutera sig fram till ett gemensamt svar. Det gemensamma svaret var nästan alltid mer korrekt än genomsnittet av individernas gissningar.

Spela på framtiden

Kanske kan även internationella bettingsidor användas som ett argument för människans kollektiva intelligens. Sidorna har uppmärksammats för att de beräknar sannolikheten att något ska inträffa bättre än enskilda experter. Om det går att satsa pengar på ifall Ryssland och Ukraina kommer överens om ett fredsavtal före första september 2026 och 90 procent satsar på att så kommer att ske, så blir det troligen så.

Det går faktiskt att satsa pengar på det mesta: snödjupet i Åre på julafton, utfallet av valet i Brasilien eller om aliens besöker jorden det närmaste året. (Här blir utfallet troligen att aliens med närmare 100 procents sannolikhet inte har några sådana planer.)

Har detta något med demokrati att göra? Kanske inte, men det visar i alla fall att vi är smartare som grupp än som individer.

En annan fråga är förstås vad som är demokrati. I vår parlamentariska demokrati diskuteras det visserligen i riksdagen, men vi medborgare får sällan tycka till. Många av oss har åsikter om alltifrån pedagogiken i skolan och hur vårdköerna skulle kunna kortas till hur vi ska tackla världens koldioxidutsläpp, men det är sällan makthavarna frågar efter vad vi tycker. Och om vi diskuterar något sker det mest med likasinnade.

Ska mänskligheten börja ta smartare beslut behöver vi nog använda oss av den där argumentationsförmågan som evolutionen begåvat oss med.

Natomedlemskapets påverkan på Sveriges demokrati

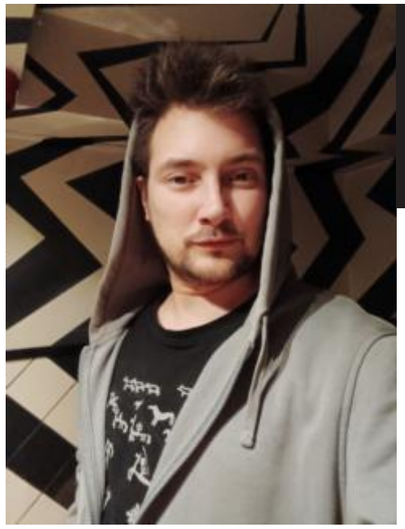

Filip Hallbäck är film- och litteraturvetare, manusförfattare, kolumnist och essäist bosatt i Växjö.

Filip skriver artiklar om jämställdhet, feminism och HBTQI+-rättigheter för olika tidningar och tidskrifter

Den 21–22 maj anordnades det allra första Natotoppmötet i Sverige, närmare bestämt i Helsingborg. Huvudförhandlingarna ägde rum på Clarion Hotel & Congress Sea U, och den inledande middagen hölls på Sofiero Slott. De 32 medlemsländernas utrikesministrar, Natos generalsekreterare Mark Rutte samt representanter för Ukraina samlades i Helsingborg för att diskutera bland annat det militära stödet till Ukraina, ökad upprustning bland medlemsländerna och fördelning av försvarskostnader inom alliansen. Det här mötet fungerade som en upptakt inför det kommande toppmöte för stats- och regeringschefer som senare kommer att äga rum i Ankara.

Toppmötet skedde dock inte utan högljudda protester på gator och torg.

Vi var några från Växjö och Alvesta som begav oss till Helsingborg för att ansluta oss till den stora demonstrationen mot Nato som genomfördes den 16 maj. Vi samlades på Gustav Adolfs torg och begav oss mot Terrasstrapporna. Demonstrationståget dominerades, åtminstone vad jag kunde se, av socialistiska och kommunistiska grupperingar som syntes med sina flaggor och banderoller. Palestinaaktivister var en annan gruppering som var framträdande. Motiven bakom motståndet var många men sammanflätade. Det handlade om ideologi, inte minst antiimperialismen. Det handlade om ekonomi, inte minst vapen- och krigsindustrins intressen. Det handlar också om demokrati, och just denna dimension vill jag fokusera på.

Sedan Rysslands invasion i Ukraina den 24 februari 2022 har flera länder investerat politisk prestige och extremt höjda anslag på kapprustningen med motiveringen att Ryssland utgör ett hot mot resten av Europa. Även Sverige kom att förändras radikalt i och med sin anslutning till en kärnvapenallians. Ansökningsprocessen – där Sverige skämde ut sig fullkomligt – pågick mellan den 18 maj 2022 och fullbordades den 7 mars 2024. En process som skedde extremt hastigt utan vare sig fördjupade analyser, mångsidiga debatter och demokratisk förankring, i form av en folkomröstning.

Men Natoföreträdarnas propagandamaskineri var i full gång. Nato framställdes som en frälsning och alla som ifrågasatte Nato utmålades som ”naiva” och ”Putin-kramare”. Mediebevakningen var och är fortfarande än idag extremt undfallande och i stort sett låtit samma ”experter” komma till tals, samma ensidiga militariserade perspektiv dominera det offentliga samtalet.

Natomedlemskapet innebar således ett fundamentalt skifte i svensk säkerhets- och utrikespolitik på ett sätt som saknar motstycke i Sveriges moderna historia. Personligen skulle jag kunna argumentera för att Natomedlemskapet varit mycket mer djupgående för utformningen av svensk politik än vad EU-medlemskapet varit sedan 1994. Natomedlemskapet innebar att Sverige bröt mot flera långvariga principer som präglat den tradition och självständighet som varit bärande för svensk utrikespolitik sedan 1814. Sverige har gått från att uppträda som medlare och diplomatisk aktör på den internationella arenan att bli en tydlig del av ett militärt och politiskt kollektiv där Sverige dessutom snabbt anpassat sig efter Natos kommandokedjor, doktriner och standarder. Slutet på den militära alliansfriheten har inneburit början på en omfattande förändring av juridik, militär planering och internationella relationer – inte minst till USA.

Sverige övergav en 200-årig tradition på det i särklass mest odemokratiska sätt som skett. Vi folket fick aldrig besluta om en fråga som rör liv och död, om vår framtid, om vårt land, om kommande generationer, om kärnvapen, om krigföringar och ingripanden i hela världen, om risken för hämndaktioner – och så hävdade Natoanhängarna att medlemskapet minsann handlade om att skydda vår frihet och demokrati.

Det är därför det är så avgörande att demonstrera mot Nato. Det handlar om att manifestera en påminnelse om det historiska sveket från det politiska etablissemanget och att det folkliga motståndet fortfarande lever. Det om något handlar om att skydda vår frihet och demokrati.

Are We Living in a Democracy?

Leşger Acar was born in 1966 in Silopi district of Şırnak. Shortly after his school years, in 1992, he was arrested for his libertarian ideas and sentenced to life imprisonment. After a total of 27 years in prison, he was released in accordance with the decision of the European Court of Human Rights.

Living in Europe, Acar maintains his belief in the struggle for justice and human dignity, and occasionally writes about his thoughts on social, cultural, historical and current issues, trying to reflect the traces of lived experiences, social memory and humanity's search for freedom in his writings.

Democracy is one of the most widely used concepts in the modern world. Today, almost every state defines itself as democratic. Elections are held, parliaments are established, and there is talk of constitutions and the rule of law. However, beyond all this, there is a much more important question: Are we truly living in a system based on the free will of the people, or is another form of government being maintained under the name of democracy?

On paper, democracy means the participation of the people in government, freedom of expression, the rule of law, equality, and pluralism. However, in practice, especially in countries like Turkey, this concept often produces a different reality. While the discourse of democracy continues, the democratic space can be narrowed at the same time. Therefore, democracy should be evaluated not only as a concept written in constitutions, but also through how it is applied in daily life.

In Turkey, the concept of democracy has been at the center of the official discourse for many years. However, the political understanding that has taken shape since the establishment of the state has often viewed different identities and ideas not as a richness, but as an element to be controlled. The understanding of "one nation, one language, one state" has formed the basis of this approach. Although methods may seem to have changed over time, the state's fundamental reflex has largely remained the same: to restrict, control, and, if necessary, suppress what is different.

Therefore, in Turkey, democracy has often been defined not on the basis of pluralism, but within certain limits. Instead of allowing diverse opinions to exist freely, only those opinions acceptable to the system have been permitted. However, true democracy is only possible when not only the majority, but also those who are different, can express themselves freely.

Political philosopher Hannah Arendt says that freedom means not only participating in elections, but also being able to speak without fear. If people face pressure, investigation, or threats of punishment when expressing their opinions, the existence of democracy becomes seriously questionable.

This is clearly seen in Turkey, particularly through the lens of Kurdish identity and dissenting opinions. For many years, Kurdish identity was denied, the Kurdish language was banned, and the political sphere was suppressed. Different opinions were often considered a "threat," "separatism," or a "security problem." This approach manifests itself not only in politics but also in the media, academia, the judiciary, and many areas of daily life.

One of the most important ways to understand the true level of democracy in a country is to look at its prisons. Because prisons reveal the state's approach to thought in its most naked form. If people are deprived of their freedom for years simply for their thoughts, then democracy there must be seriously questioned.

I experienced this reality firsthand in my own life. I spent 28 years in prison for being Kurdish and expressing my thoughts. This process showed me that the system often views individuals who think differently not as citizens, but as a risk to be controlled. Prisons are not only places where people are confined; they are also a mirror of a state's understanding of freedom. Torture, oppression, human rights violations, and long years of loss of freedom reveal the true nature of a country's democratic structure.

The French philosopher Michel Foucault argues that modern states maintain oppression not only through physical violence but also through prisons, security policies, and control mechanisms. According to him, power not only governs individuals but also controls and shapes them. This approach is important for understanding why today's democracies often appear free but are oppressive in practice.

The fundamental contradiction in Turkey today is this: while democracy is constantly talked about, the scope of democracy is simultaneously being narrowed. The state draws its own boundaries, and often views ideas that go beyond these boundaries as threats. Thus, democracy ceases to be a way of life and becomes a discourse that legitimizes the system.

"One of the most important ways to understand the true level of democracy in a country is to look at its prisons. Because prisons reveal the state's approach to thought in its most naked form. If people are deprived of their freedom for years simply for their thoughts, then democracy there must be seriously questioned."

The logic of the nation-state is also an important part of this problem. Modern nation-states have historically tried to create a homogeneous society. However, this process has often progressed through the suppression of different identities. The experience of the Kurdish people in Turkey is one of the clearest examples of this. Because democracy is based not on eliminating what is different, but on learning to live together with it.

At this point, the most important question arises again: For whom does democracy exist? If democracy is only valid for a certain identity, a certain thought, and a certain way of life, then it ceases to be a universal value. True democracy only has meaning insofar as it can protect not only the majority, but also the minority, the excluded, and the dissenting.

All these contradictions we witness today demonstrate the inadequacy of the current understanding of democracy. Therefore, a more libertarian, more participatory, and more pluralistic understanding of democracy is needed. The idea of radical democracy gains importance precisely at this point. Because radical democracy advocates not just a system consisting of elections, but a way of life where everyone has an equal say, different identities can freely exist, and thought is not considered a crime.

True democracy is not a system where the state controls society, but one where society can freely determine its own future. Freedom only has meaning if it exists for everyone, not just certain segments of society.

Today, as in the case of Turkey, in many parts of the world, democracy is often used more as a discourse than a reality. It is not easy to talk about true democracy in a place where different opinions are suppressed, identities are seen as a threat, and prisons are filled with thoughts.

Therefore, the main question still remains: Are we living in a democracy?

Perhaps the correct answer is this: Democracy is merely a name unless it exists for everyone. True freedom is only possible in a society where differences are not suppressed, thought is not considered a crime, and everyone can live equally.

Taimaa Salama är en palestinsk bildkonstnär och skulptör som ursprungligen kommer från Gaza. År 2024 förlorade hon sitt livsverk när hennes ateljé bombades. Idag lever Taimaa i exil. Hon återuppbygger sitt liv och sin konstnärliga verksamhet för att upprätthålla andan i sitt folks historia och styrka.

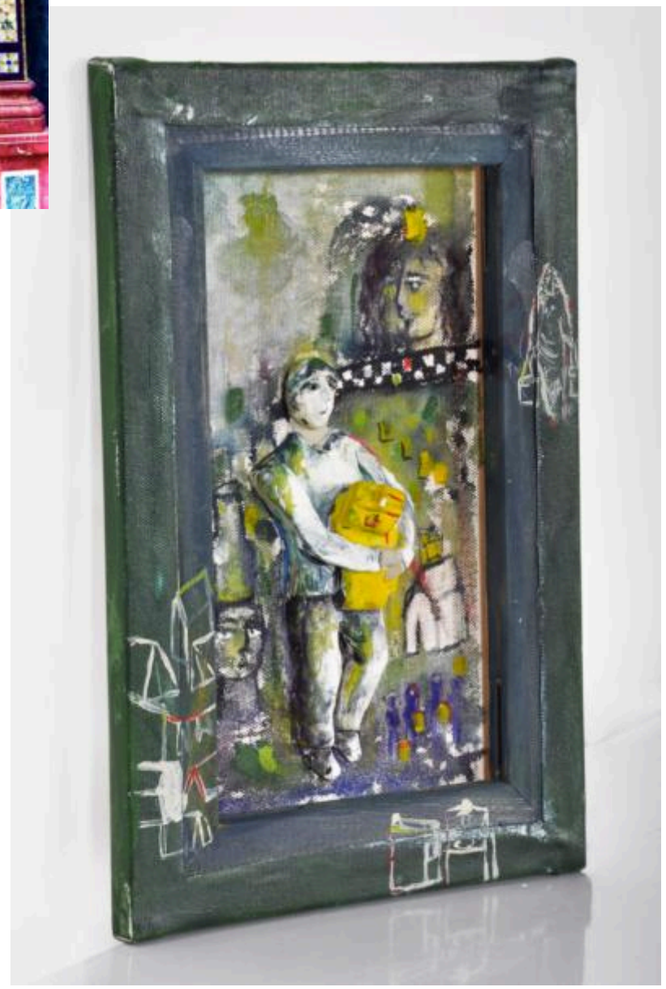

"My work explores the realities of famine and the inability of people to determine their own fate under conditions of imposed restriction and control.

Through visual pieces, I address the humanitarian crisis where entire populations are deprived of basic necessities, such as food, due to the closure of crossings and the prevention of essential supplies like flour from entering. These works reflect on the intersection between political power, systemic control, and the denial of fundamental human rights, raising urgent questions about the meaning and limits of democracy."

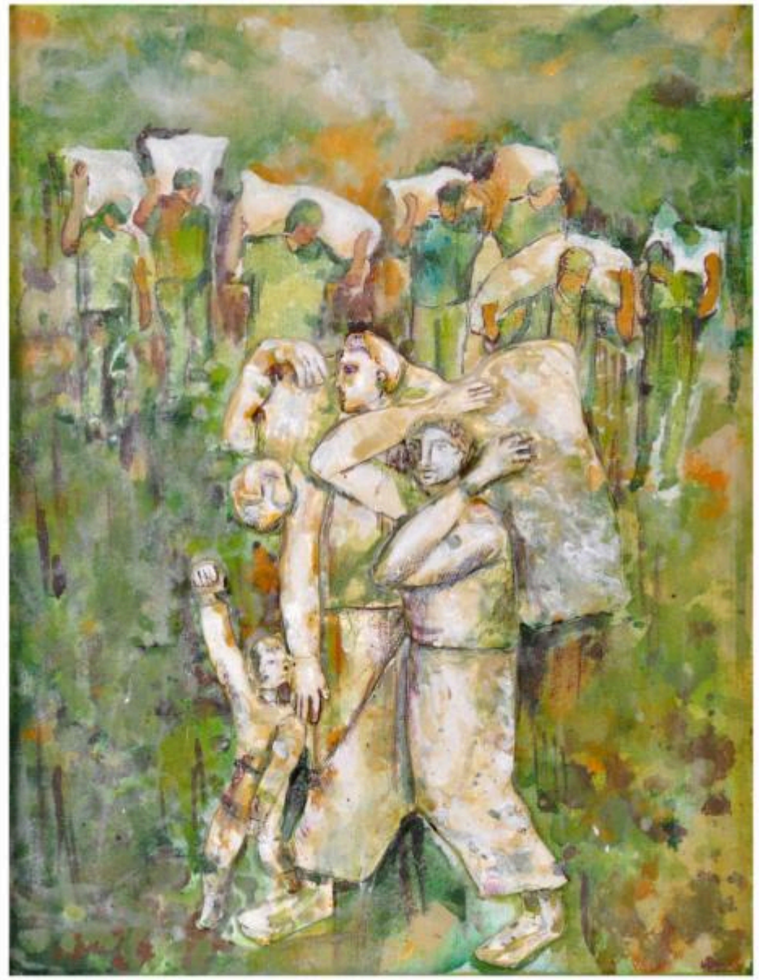

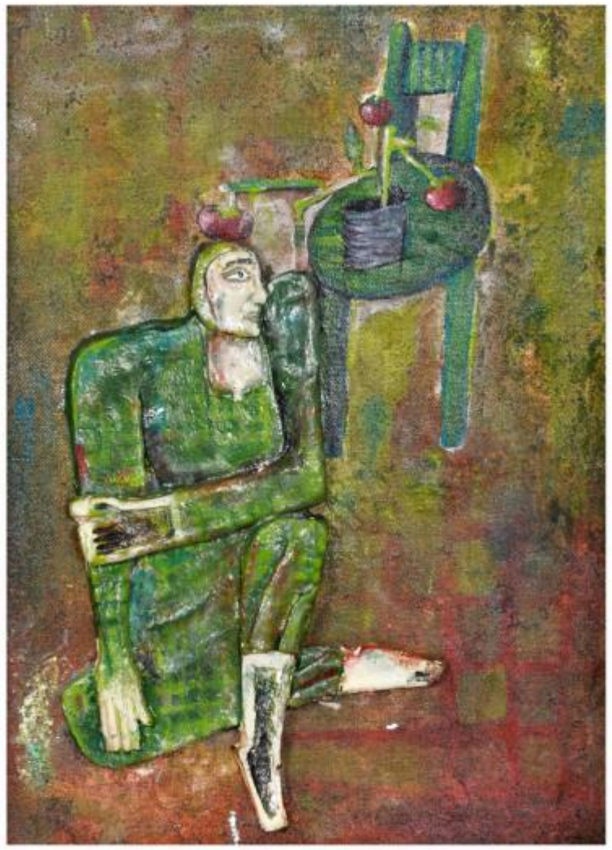

En prososial revolusjon

Vebjørn Bjelland Berg vokste opp i Norges oljehovedstad Stavanger. Har de siste syv årene drevet med grasrotorganisering og protest mot fossil industri. Nysgjerrig på å identifisere og adressere røttene til vår nåværende krisesituasjon, og gjennom det veldig interessert i ikkevold, buddhisme, demokrati og sosial likhet.

Den økologiske kollapsens tidsalder vil bringe revolusjonære omveltninger. Det er vår jobb å passe på at de vil styrke demokratiet, heller enn å svekke det.

Frankrike 1789. Russland 1917. Den arabiske verden 2011. Disse bemerkelsesverdige øyeblikkene deler tydelige likhetstrekk. Alle tre fulgte økonomisk krise og matmangel. Brede folkelag samlet seg for å opponere mot eldgamle maktstrukturer som framsto ubevegelige. Den folkelige revolusjonen ble kapret av mektige og opportunistiske interesser. Kanskje ledet de til positiv endring i det lange løp, men de brakte også brutale kriger og ekstreme diktaturer. Alle tre tilfellene brakte også bølger av politisk, etnisk, religiøs og regional vold og massedrap. Hva kan vi lære av disse episodene i møte med omveltningene vi nå går inn i?

Den første lærdommen vi må trekke, er konsekvensene av økonomisk destabilisering. Lidelsene under Depresjonen banet vei for The New Deal i USA. De banet også vei for nazismens framvekst i Tyskland. I vår egen tid brakte finanskrisen i 2007 en bølge av opptøyer over hele verden, ikke minst under den arabiske våren. Økonomisk stagnasjon og nedgang, særlig gjennom høyere priser på dagligvarer og manglende fremtidshåp, leder ofte i seg selv til sosial uro, men det begynner for alvor å bli eksplosivt når folk ikke klarer å brødfø seg selv og familiene sine. Da trer man inn i et potensielt revolusjonært øyeblikk. Alle de tre store revolusjonære øyeblikkene jeg nevnte innledningsvis var preget av utbredt matmangel. Og økonomisk krise og matmangel er i sin rekke to av de mest forutsigbare konsekvensene av økologisk sammenbrudd.

En annen lærdom er at maktstrukturer plutselig ikke virker så uendelige som de gjorde en uke i forveien. Det aller meste av menneskehistorien bærer nok preg av håpløshet i møte med systemisk urett. Jeg tror ikke at det er noe særegent med vårt øyeblikk der. Året før de store revolusjonære øyeblikkene var det utenkelig at maktstrukturene skulle kunne grunnleggende endres. Troen på revolusjonen brer seg i folket først etter at det revolusjonære øyeblikket er i gang, og man får se med egne øyne hvor mange som strømmer til gatene. Revolusjonens krav blir i så måte ofte mer radikale underveis. Det starter ofte med noe mindre og helt konkret. “Brød og fred” ropte folk i gatene i Russland. I Frankrike ønsket den tredje standen litt mer innflytelse i den politiske prosessen.

Å avskaffe kongehus og aristokrati var utenkelig selv for mange revolusjonære, og særlig blant de store massene, helt til det plutselig ikke var det. Hvilke urettferdige maktstrukturer i vår egen tid vil plutselig miste sin absolutte makt over oss når de revolusjonære øyeblikkene inntreffer?

Det er viktig å unngå å romantisere revolusjoner. Mitt ønske i denne teksten er å ta en deskriptiv positur, ikke en normativ en: jeg sier for at revolusjoner kommer til å inntreffe, og ønsker ikke å si at revolusjoner i seg selv er bra eller dårlig. Det regjerer en altfor polarisert kultur rundt temaet revolusjoner, hvor en side ønsker å framprovosere dem, og den andre siden avfeier dem for enhver pris. På min side er jeg glad for å kunne leve i en noenlunde demokratisk velferdsstat, og ikke i et autoritært enevelde hvor samfunnet ikke tar vare på sine borgere. Men det er også ubenektelig at både Frankrike, Russland og Midtøsten gjennomlevde (og gjennomlever) en rekke grusomme kriger og diktaturer som en følge av sine revolusjonære øyeblikk.

En av farene ved store omveltninger, ved all bevegeligheten som oppstår i samfunnssystemet og kulturen, er at machiavelliske figurer utnytter dem. Robespierre, Napoleon, Lenin, Stalin, Mao, Ayatollah Khomeini. Til og med Mussolini og Hitler. Og Trump. Hvordan fascisme utnytter revolusjært potensial fortjener sin helt egen artikkel, og jeg skal ikke drøfte det her utover hvordan revolusjoner nesten uten unntak blir, i alle fall for en periode, highjacket av ekstreme maktmennesker. Disse maktmenneskene er ikke identiske med hverandre. Noen har genuin ideologisk overbevisning, mens andre virker å være drevet av utelukkende egoistiske motiver. Ideologiene de representerer er også vidt forskjellige, noe som er av reell konsekvens. De har allikevel det til felles at de tar i bruk ekstreme machiavelliske metoder inni det politiske systemet, og at de samtidig kveler de demokratiske impulsene som det revolusjonære øyeblikket bringer med seg i folket. Dette gjenkjennelige mønsteret må vi være veldig årvåkne for i møte med vår egen tids kommende revolusjonære øyeblikk.

Den siste lærdommen å ta med seg fra de siste par århundrenes revolusjoner, er fra de store voldsutgytelsene de brakte med seg. Disse kommer så vidt jeg kan se i to former. Den ene er det reaksjonære forsøk på å knuse

revolusjonen. Det ser man i revolusjonskrigene i Europa etter den franske revolusjonen, i den hvite armé i Russland og i Bashar al-Assads brutale angrep på demonstranter som ledet til den syriske borgerkrigen. Vi må være klar over at det vil komme en motreaksjon fra bestående maktstrukturer når de utfordres, og at reaksjonen gjerne kan være ekstremt voldelig. Det er en av de mest forutsigbare følgene av en revolusjon. Selv den ikkevoldelige motstanden i India ble tidvis møtt med en ekstrem brutalitet, til og med massakre.

Den andre formen for vold vi ser under revolusjoner er oppblussingen av konflikt langs allerede eksisterende skillelinjer. Disse kan være knyttet til klasse, etnisitet, religion eller regional tilhørighet. Særlig minoriteter er sårbare i revolusjonære øyeblikk. Man ser eksempler på dette i Vendée under den franske revolusjonen, rød og hvit terror i den russiske (for ikke å snakke om pogromer mot minoriteter, særlig jøder), og i den islamske statens religøst og etnisk motiverte vold på 2010-tallet. Gruppemotivert massevold er kanskje den styggeste siden ved revolusjonære øyeblikk, og der har vi et alvorlig ansvar liggende på våre skuldre. Hvordan vil det gå med Europas muslimer når misnøyen brer om seg? Vi ser litt av svaret allerede..

Så hvordan skal vi møte vår tids revolusjonære øyeblikk når de inntreffer? Jeg framlegger to svar, ett knyttet til det revolusjonære programmet og ett knyttet til den revolusjonære metoden.

Når store omveltninger brer seg om oss må vi være klare med et tydelig revolusjonært program, og dette må være prososialt, inkluderende og demokratisk. Det kommer til å være mange aktører som prøver å sikre oppmerksomhet og tilslutning fra de revolusjonære strømningene, og mange av disse vil ikke søke inkluderende og demokratiske utfall. Så hva bør programmet være? Deliberativt demokrati. Det representative valgdemokratiet har sine fordeler, og er et stort framskritt fra aristokrati og enevelde, men det har vist seg både å være for sårbart for kapitalmakt, og det svarer åpenbart ikke tilstrekkelig på vår tids eksistensielle problemer (to sider av samme sak spør du meg). Vi trenger å tenke nytt om demokratiet, og her kommer deltakende, deliberativt demokrati inn. Permanente lokale og regionale folkeråd (med jevnlige utskiftninger), og saksspesifikke midlertidige nasjonale borgerpaneler. Dette må være vår tids revolusjonære program, mener jeg. La oss stå i parlamentarismens og sosialismens tradisjon, med alt det gode de har brakt oss, og la vår tids omveltninger bli en anledning til å fordype likheten og demokratiet vi har kjempet frem de siste århundrene.

Mitt andre svar på hvordan vi må møte vår tids revolusjonære strømninger ligger i metode. Vold avler vold. Det er banalt og har blitt gjentatt til det ugjenkjennelige, men jeg mener det er helt sant. Vold ødelegger også ikke bare offeret, men voldsutøveren. Moralsk, psykologisk, åndelig. Trolig også fysisk, gitt traumers innvirkning på fysisk helse. En stor fare ved en voldelig revolusjonskultur er også at man øker risikoen for machiavelliske ledere, og for voldsutgytelser mot det som oppfattes som utgrupper, deriblant etniske og religiøse. Disse revolusjonens fallgruver vil kunne dempes ved en ikkevoldelig metode. På et dypere sett er ikkevolden ikke bare metode, men også program i seg selv. Innsikten om at man ikke kan skille mål og middel. Dette ligger det dyp forståelse for i verdens visdomstradisjoner, og er kraftfullt brakt til live gjennom Gandhis og Martin Luther King Jr.s eksempel. King kalte ikkevolden som mål for “the beloved community”, med en forståelse om at vi alle allerede lever i kjærlighetens fellesskap, og at vår oppgave er å minne hverandre på det.

Ikkevolden er ikke bare å si “jeg skal ikke slå eller brøle”. Den går dypere enn det. Den handler også tilgivelse for andres vold og å avstå fra å klandre andre. Med dette avstår man da også fra vold i ord og tanke. Ikkevold er også noe man må praktisere overfor seg selv hvis man vil bringe det til live i verden. Man må la være å klandre seg selv, og man må tilgi seg selv, samtidig som man holder seg selv til ansvar. Ergo, lettere sagt enn gjort. Derfor krever ikkevold konkret og målrettet trening. Man våkner ikke bare opp en dag og er en ikkevoldelig person, man trener på å bli det. De store suksesshistoriene for ikkevold fra USA og India ville aldri ha utspilt seg hvis ikke store grupper mennesker hadde gjennomgått disiplinert trening i ikkevold. Dette kan gjøres gjennom for eksempel regelmessig meditasjon, skolering i rammeverk som Marshal Rosenbergs “ikkevoldskommunikasjon”, eller iscenesetting av voldsscenarioer hvor man blir kjent med egne reaksjoner i møte med vold og trener på disse. Poenget er at vi trenger strukturert trening i ikkevold, og skal vår tids revolusjoner bli inkluderende, demokratiske og prososiale så må de etter min mening absolutt være ikkevoldelige.

Til syvende og sist handler både deliberativt demokrati og ikkevold om å lytte. Først lytte til seg selv: hvem er jeg, hva vil jeg, og hvordan kan jeg bringe til live det jeg ønsker? Så lytte til andre: hvem er du, hva vil du, og hvordan kan jeg hjelpe deg å få til det du ønsker? I en tid hvor vi har mistet kontakten med vårt eget opphav, naturen, og gjennom det holder på å utslette både den og oss, vil det også bli uhyre viktig å gå ut og lytte til alt som lever rundt oss, utover bare andre mennesker. Hva vil fuglene, og edderkoppene? Hva vil elva? Hva vil jorda, ønsker den noe av oss? Hvordan kan vi hjelpe alle våre slektninger, inkludert oss selv, å leve her sammen på denne vidunderlige planeten som har gitt oss alle liv? Det er etter min mening det virkelige spørsmålet i vår tid, og setter vi ikke det i kjernen av våre politiske programmer, vil vi bare fortsette å ødelegge for oss selv og andre, til tross for våre beste intensjoner.

Are We Really Living In a Democracy?

Feyzi Çelik was born in Siverek in 1968. He attended primary, secondary and sixth-form school in Siverek. He graduated from the Faculty of Law at Dicle University in 1989. He currently practises as a barrister in Istanbul. In 2010, he stood as a candidate for the presidency of the Istanbul Bar Association on behalf of the Liberal Lawyers' Platform.

His writings on law, politics and literature are published in various journals and websites. He shares his drawings and poems on social media. In addition to the books he is currently preparing for publication, his books "Society in Literature" and "Sociopolitical Analyses and the Kurdish Question in Rojhelato Miyanên" have been published by Sidar Publications, whilst "Kurds and Cinema, Those Who Fell from Thought 1" and "Those Who Fell from Thought II" have been published by Liberta Publications.

The most complex question of our age is to decipher the power relations concealed behind formal mechanisms and to seek an honest answer to the question: "Does the people truly govern itself, or is it lulled into a false sense of being governed?". This study seeks to answer the question "Are we truly living in a democracy?" through a critical analysis that examines the crisis of contemporary democracy, the manipulation of the masses and structural blockages, in the light of historical experiences, conceptual origins and theoretical debates.

Although it carries within it its own shortcomings, inadequacies and inexperience, it is clear from the French Revolution, the Paris Commune, the experience of the Soviet Union and the practice in Rojava that true democracy is only possible through equality. Although the failure of each of these historical movements to become permanent and their eventual decline stem largely from the fact that an egalitarian, participatory and inclusive democracy has not been sufficiently internalised by the masses, this does not alter the reality that the dominant bourgeois politics has undermined these processes through every form of intervention and solidarity. Indeed, as Albert Camus also noted, the scope of the state has expanded further after every revolution. Lenin, drawing on Karl Marx's theory of the "withering away of the state", declared the state to be a temporary yet necessary tool to achieve this withering away; yet, regrettably, this approach has also failed to halt the growth of the state. The colossal bureaucratic structure that ultimately emerged handed real socialism, which had endured for seventy years, over to capitalism in a single night.

Although the root meaning of the concept of democracy, derived from the Greek words demos (people) and kratia (government or authority), is simple, even self-evident, throughout history the terms 'people' and 'government' have been interpreted in significantly different ways. The term 'democracy' was first used by the Greeks in the mid-fifth century BC to define a new understanding of political life and the practices that this understanding had established in most Greek city-states. However, the two central elements constituting the word's meaning have always been problematic and remained open to interpretation even then. A relatively homogeneous community of citizens united by common bonds based on city, language, race, myth, history and religion was the most distinctive feature of the conception of democracy in the classical city-state (Vernon Bogdanor, Blackwell's Encyclopaedia of Political Science, p.185, Trans. Bülent Peker, Ümit Yayıncılık, Ankara, 1999). Now, this conception is impossible from any practical perspective; for nation-states, partly due to their sheer size, harbour immense diversity. Consequently, lines of political division are multiplying, and political conflict is acquiring the character of an inevitable aspect of political life. Under these conditions, political thought and practice tend to embrace conflict not as a perverse but as a normal feature of politics.

The evolution of society, the people, the nation and the public will into politics has undoubtedly paved the way for an egalitarian democracy. Direct democracy grants the right to political decision-making directly to citizens and removes intermediary structures such as political parties.

The fact that large masses organised in this way gained political standing initially opened the way for direct participation. In contrast, modern representative democracy is a form of government in which the right to make political decisions is delegated to representatives or delegates elected by the citizens. Today, systems such as those in Switzerland, Italy, France and certain US states have combined representative democracy with direct democracy to a certain extent. In these countries, certain issues are put to a direct vote by all citizens via the referendum method. Furthermore, the 'right of initiative',

which allows the public to propose legislation, is also utilised in Switzerland, Italy and some US states. Indeed, in some US states, the "recall" right, which allows for the removal of elected officials from office, is still in practice (Vernon Bogdanor, op. cit., p. 190).

Freedom of speech, expression and the press, among the most important of citizens' freedoms, encompasses all communication processes established through spoken, written or other means. This right is directly linked to freedom of thought, conscience and religion. For the freedom to hold a thought loses much of its meaning if there is no opportunity to express it freely. This right is also intrinsically linked to the freedom of association; indeed, the right to organise enables large numbers of citizens to come together and collectively make their voices and views heard.

The most distinctive feature of contemporary democratic regimes is the existence, legality and legitimacy of various autonomous organisations and associations. These structures enjoy a sphere of independence both from the government and from one another. This institutional feature of democracy is often referred to as 'pluralism' or, in a narrower sense, 'organisational pluralism'. Contemporary representative governments, often termed "pluralist democracies", differ not only from authoritarian regimes that restrict or ban autonomous structures; they also stand apart from the ancient city-states and classical republics of the past. A societal model in which authority within institutions is democratic rather than hierarchical is characterised as "participatory democracy". Advocates of this model emphasise the importance of devolving decision-making processes from the centre to smaller local units, strengthening participation in regional governance, and increasing mechanisms for direct public voting, such as referendums. However, whilst public interest in participatory democracy occasionally flares up, it often fades just as quickly. This is because those who passionately advocate for this model tend to underestimate the time and effort required to actively participate in an intensive organised life; they also tend to overestimate the personal satisfaction most people would derive from this process.

At this point, the concept of representation presents itself as the greatest dilemma. Representation, whether personal or abstract, can be defined as the figurative re-presence of an entity in a given context. Beyond this definition lie complexities and uncertainties: in what sense and under what conditions can one entity take the place of another, and on what grounds can it be said that representation exists or does not exist? These questions are of considerable importance from the perspective of political representation. This is because decision-making processes in which a small number of individuals act, in a sense, on behalf of large groups and even society as a whole, constitute the crux of the matter. Since all political systems are similar in this respect, this concept is both older and more general than the concept of representative government. The problem of representation encompasses questions regarding electoral systems but is not limited to them; within the context of conflicting assumptions about society and politics, representation has been assigned quite different meanings. Those in power, knowing that this immense mass power would interfere with their fundamental interests, have demonstrated through numerous examples how scientific advancements in sociology, psychology and social psychology can be manipulated to the detriment of the masses. Yes, the masses are seemingly granted an opportunity for representation; but with whom, and under what conditions and legal safeguards will this representation be possible? This is the greatest question of our age. This formalistic democracy once again lays bare just how deceptive the European Union project, which we thought had abolished borders, truly is, and how the ideologies of Hitler and Mussolini can regain traction in Europe. The word 'parliament', which etymologically means a place or forum for debate, to what extent does it fulfil this function today? Why is parliament unable to transcend the role of a mere democratic façade?

Carl Schmitt, one of the thinkers who theorised this parliamentary deadlock, argues that democracy is powerless against Jacobin theses—always in theory, and in practice during critical moments. According to Schmitt, who understands Jacobinism as the emergence of a small minority claiming to be the 'people', this situation represents the transformation of quality into quantity; this is an inevitable consequence of his doctrine of democracy. Schmitt may be an enemy of Bolshevism, yet he is able to view it with greater detachment; although this enmity captivated his mind and vision in the aftermath of the Second World War, we can discern his perspective on Bolshevism—and undoubtedly fascism—in his distinction between liberalism and democracy. Schmitt, who regards both as dictatorships, describes them as 'anti-liberal' whilst also noting that they are 'not necessarily anti-democratic'. Here we may find one of the reasons for the renewed interest in Professor Schmitt's views today: Schmitt does not attribute the crisis of parliamentarism to Bolshevism and fascism, and regards such assessments as a significant fallacy. The primary factor plunging parliamentarism into crisis is mass democracy, and this in itself constitutes a crisis. For this reason, even if Bolshevism were to be overthrown and fascism prevented, the crisis would still exist and continue; Schmitt made this prediction. Indeed, it is hardly surprising that, amongst those who were able to observe the victorious 'democratic' regimes with detachment after the collapse of the Soviet system, there were those who regarded Schmitt's prediction as prophetic.

We must look to this starting point to understand the root of Schmitt's distinction between democracy and liberalism; for, in his view, liberalism is not regarded as 'political' but, on the contrary, is seen as a process of neutralisation and depoliticisation. According to Schmitt's doctrine, any step that narrows the scope of the state is anti-political, and it is appropriate to describe this as depoliticisation. Professor Schmitt agrees with the maxim articulated by the nineteenth-century thinker Burckhardt regarding the state: "it must be able to do everything"; for democracy, too, the sphere of the state must expand. Whilst Schmitt characterises the narrowing of the state's sphere as anti-democratic, any process of depoliticisation is likewise anti-democratic. The formulation that "democracy must eliminate all the typical distinctions and depoliticising characteristics of nineteenth-century liberalism" is attributed to Schmitt.

In this context, Schmitt regards parliament as 'superfluous decoration', that is, an unnecessary embellishment. As was written in the 1920s, parliament is now a waiting room leading to the offices or committees of the 'invisible rulers'; in other words, a vast waiting room in the sense of a 'grand

entrance hall'. The development of modern mass democracy has reduced public debates based on discussion to an empty formality, which is why the state of parliamentarism is now at a critical juncture. The masses are won over through a propaganda apparatus whose maximum impact relies on appealing to immediate interests and emotions. Professor Schmitt characterises the parliament as superfluous decoration and parliamentary debates as empty formalities, basing this view on the notion that decisions are taken elsewhere. What prevails is mass democracy, which is synonymous with making decisions based on propaganda, excitement and private interests; the actual decisions are taken in offices, and the claim to rely on rational arguments is now nothing but hypocrisy. Given that the belief that the end of parliamentarism had come was already widespread at the beginning of the twentieth century, Schmitt's ideas on this matter can be considered the least original among all his theories. Nevertheless, these views still offer a radical explanation of today's political reality (Translated by Yalçın Küçük, State and Liberty, pp. 391–395, Doğu Kitabevi, Istanbul).

The extent to which the mechanism of representation can be abused is demonstrated by the heavy price the world paid as a result of Nazism—which came to power with the direct support of society—by abolishing even a formal democracy. Although Carl Schmitt eventually became an instrument of Nazism, this does not cast doubt on the validity of his theoretical observations. This tragic transformation is, if anything, a cautionary tale demonstrating just how easily even an intellectual mind can be swept up in a totalitarian current. The alienation of parliament from the will of the people did not occur spontaneously; the efforts of the economic power centres behind this process must certainly be taken into account. Consequently, this rupture is not merely a crisis of parliament, but a shared crisis of parties, states and societies. Capitalist circles, which hold economic resources in their hands, are establishing their own hegemonic rule by constantly reproducing this crisis. Today, the government's instrumentalisation of the judiciary to suddenly plunge a party such as the CHP—a contender for power—into a structural crisis is a concrete example of this hegemony. This situation has paved the way for the system to become, in a sense, gridlocked and fragmented into micro-powers. Unfortunately, under current conditions, the avenues for progressing to a more advanced and libertarian stage are severely limited; for the system's own democratic codes have rotted from within.

This stagnation, which is eroding democratic norms from within, does not merely generate a local crisis; it also triggers authoritarian state reflexes on a global scale. Indeed, the rise of capitalist representatives such as Putin in Russia, Xi in China, Trump in the US and Erdoğan in Turkey represents, as Schmitt noted, the boundless expansion of the state's role and repression. Today, the war waged by the US and Israel against Iran, alongside Turkey's plan to exploit this chaotic environment to eliminate the Kurds' national rights, is the most concrete example of this dangerous expansion of state power. Salman bin Mohammed is also heading towards the Saudi Arabian monarchy as the financier of this global fascism. Yes, his existence is tied to the US; but the existence of figures like Trump is also dependent on the crown prince's financial power. This is the new globalism, or global fascism: the complete suspension of the rule of law by state power. There are no borders, no law; the operational aircraft of sovereign states can land wherever and whenever they please, taking whatever they desire.

Carl Schmitt's solution to the crisis of liberal parliamentarism, constructed by placing the 'state' at the centre, leads precisely to that historical and tragic breaking point. Schmitt, at the point where the culture of debate in parliament has stalled and lost its homogeneity, seeks a sovereign will (one that decides on the state of exception) to overcome the crisis, and assigns this role to the state—specifically, to the leader at the head of the state.

What Hitler did was precisely to bypass parliament, dismantle institutions and concentrate all power in a single will, by drawing on this logic of the 'sovereign will of the state' and the 'state of exception' that Schmitt had theorised. The fact that Schmitt himself provided a theoretical basis of legitimacy for this practical ambition, thereby becoming an instrument of Nazism, clearly demonstrates the theory's inevitable ontological link with fascism.

The consequences have been nothing short of a catastrophe for human history: a totalitarian monster (Leviathan), the annihilation of all democratic safeguards, and a world war. The fact that this absolute role assigned to the state and the leader, far from resolving the crisis, transformed the crisis itself into an absolute catastrophe remains as relevant today as ever.

The 'clouds and spectre of communism' mentioned in the Communist Manifesto written by Marx and Engels two two hundred years ago have given way to the fog of fascism. Europe's intellectual and philosophical heritage is being disparaged as the 'old continent'. Social media, artificial intelligence and unmanned vehicles have become elements of a surveillance society. The fact that all systems emerging within the framework of the surveillance society conceptualised by David Lyon carry out personal data collection and processing activities under the guise of facilitating daily life, and that this data is collected by the central/nation-state, constitutes a major risk in itself. Everything from individuals' shopping, dining, holidays and cultural activities to the shaping of their political preferences is constructed through these data pools, a situation which draws individuals and societies into a false representation. Although the concept of the surveillance society may appear to belong to the twenty-first century, it entered the public consciousness early on in the twentieth century through the literary works of Franz Kafka, Aldous Huxley and George Orwell. As it becomes increasingly clear just how vulnerable and fragile people will become in their decision-making processes, the ability of localism and localisation to forge their own unique voice—so that the issue of representation can function in line with society's genuine needs—emerges as the sole way out capable of averting this grave danger. When one considers that a similar process, coupled with artificial intelligence applications, will evolve in a far more radical and irreversible direction, the importance of protective and defensive mechanisms becomes abundantly clear. The key here is not to fear and flee from this technology; on the contrary, it is to insist, as a matter of principle, on the necessity of democratic mechanisms and social oversight in the use and operation of all technologies, including artificial intelligence. Because in the day-to-day use of public transport cards, credit and debit cards, the logging of internet browsing history, and the reckless sharing of health data, as individuals use this technology, they also find themselves caught in the structural trap set by police and intelligence mechanisms. Each of these poses a massive risk. This risk is presented to the masses in an illusionist manner as 'convenience and comfort'; thus, society and the individual surrender the decision-making process regarding matters vital to themselves to the mercy of centralised structures—and, more often than not, commercial organisations operating in full harmony with international corporations. The will to govern by including you without you is thus normalised and forced upon humanity. Whilst elections are of great importance for the masses' gains, they often amount to either a mere venting of frustration or the use of the opposition against the masses by the masses themselves. Like Tsipras's Syriza, which came to power with great hopes, they can transform into a tool for dashing those hopes, turning into a practice of enslaving an ancient community such as the Greeks. So, given such a wealth of communist and socialist heritage and experience, why is it that certain colourful movements can render grand narratives meaningless and set politics back? I believe there is a left that has taken refuge behind the labels of 'communist' and 'socialist', has turned into a bureaucratic structure, and has become detached from the dynamics of society; the most significant characteristic of this left relates to its failure to ensure internal control and democratic functioning, and to its perception—or complete misperception—of change. At this stage, although its organisation is fragmented, the impact of this bureaucratic inertia must be recognised in the growing visibility of anarchist ideas. There is an unequal globalisation; those who ought to be defending the cause have abandoned the field, preferring to go with the flow. The plight of the Kurds and Palestinians is plain to see before our eyes. Vast numbers of people are being labelled as refugees to be kept at a distance; how is this being done, and why are its moral boundaries not being questioned? Unfortunately, wherever the mainstream goes, the masses follow.

Ultimately, the answer to the question 'Are we really living in a democracy?' is, for now, no; what we are experiencing is a window-dressing democracy. However, this 'no' is not a white flag of surrender, but rather the starting point for a founding will. In this age of ideological fog, where grand narratives are being rendered meaningless, the Left is duty-bound to make that moral and organisational leap that will transform the masses from passive objects swept along by the current into active subjects who write their own history through their actions. The only way to transform democracy from a mere spectacle into a genuine 'people's authority' in the streets, factories, fields and the digital realm is to confront this crisis fearlessly.

Undoubtedly, it is difficult to describe the current system as a true democracy; for we are besieged by formal democracy, parliamentary facades and technological control mechanisms designed to manufacture consent. In the face of this trend, all structures—particularly the education system—that do not serve the public good must be subjected to a thorough and radical critique. However, the way out of this crisis cannot lie outside democracy; it must remain within the democratic framework. In this regard, the alternative lies in the fundamental political form of democracy—one that is participatory and pluralistic—as opposed to centralised, state-centric mechanisms. This entails the construction of a multi-identity and multi-cultural social will, wherein every form of cultural existence—from ethnicity to religion, and from the local to the national—forms democratic, autonomous political structures. It must also set as a goal the application of the highest level of positive discrimination towards nature, women, those with different sexual orientations, and cultures, languages and dialects facing extinction. Genuine egalitarian democracy will begin with the organised and moral resistance of those who refuse to be swept along by the tide.

Konst av Feyzi Çelik

Fullständig demokrati

Jonas Olausson har tillbringat en stor del av sitt yrkesliv som ställningsbyggare. För närvarande arbetar han som personlig assistent.

Efter att dagligen ha hjälpt till att maximera intäkterna för fossilbränsleindustrin på Bohuslän och i Norge vände han sina tidigare arbetsgivare ryggen. Han lämnade raffinaderiet, petrokemisk industri och oljeplattformen bakom sig och började istället kämpa en politisk kamp på motorvägen.

I februari 2025 satt jag med min då snart 14-åriga dotter och hjälpte henne med en av hennes läxor. Det var ett omfattande material om antiken. Hennes oförmåga att läsa så mycket text på en gång gjorde att hon bad mig att läsa högt. En ynnest att för en gångs skull få vara med sin trettonåring vid läxläsning och inte bara bli bortschasad med några otrevliga tonårskommentarer eller förtäckta hot. Just det här tillfället var väl mest för att hon likt de flesta flesta tonåringar av idag har svårt att har att läsa texter som är längre än texten på ett TikTok-inlägg. Dessutom var det så pass mycket text att de flesta hade haft problem att tillgodogöra sig allt.

Det som engagerade mig mest var avsnitten om demokrati och i förlängningen vår egen demokratis ursprung. Förundrades över att atenarna röstade i genomsnitt 40 gånger per år. Ja, säger då vän av ordning, det var ju bara män som fick rösta. Dessutom bara män över
trettio vars båda föräldrar själva var infödda atenare.
Trots det finns ju en enorm folkmakt inbäddad i den här ursprungliga formen av demokrati.
Av Atens 300 000 invånare hade 40 000 rösträtt. En röst som man oavsett status eller samhällsklass kunde använda 40 gånger per år i aktuella frågor som rörde förvaltning av staden eller vilket land eller region man skulle slakta för att någon oförätt uppdagats.

Visst var det en oerhörd brist att kvinnor inte erhöll samma rätt att använda sin röst. Speglat I dagens moderna syn på jämställdhet framstår det ju som en sjuklig ojämlikhet. Men! Det innebär ju inte att hela atens demokrati bara kan avfärdas och kastas på historiens sophög för att dåtidens kvinnosyn var usel. Tyvärr är det ju vad som allt som oftast händer. Vi försvarar vårt moderna demokratiska system med att:
- Kvinnor under antiken hade ingen rösträtt!!
...och så är hela grunden för ett i många avseenden fantastiskt demokratiskt system avfärdat med hull och hår.

Instuderingsfrågorna mot slutet av min dotters läxa fick mig att se riktigt rött!
Där stod det att antikens demokrati var ofullständig, medan vår svenska demokrati är fullständig. Jag vet inte om det finns en medicinsk beteckning för det, men jag tror att de orden nästan framkallade en hjärnblödning på mig. Framkallad av ilskan mot den arroganta inställningen i instuderingsfrågorna.
-Hur är vårt demokratiska system med val en söndag vart fjärde år ens nära att vara en
fullständig demokrati!?
- Hur är val av partier - som innan valet säger sig företräda oss - ens nära att vara en fullständig demokrati!?
- Hur är det möjligt att kalla ett land där kapitalets företrädare kan nå och påverka våra
politiker 24/7 medan privatpersoner tvingas bita i det sura äpplet och hoppas på bättre lycka nästa gång - om 4 ÅR!
Att ha mage att kalla det demokratiskt!?

Och som jag sa till min dotter:
- Hur kan det kallas demokrati när du som klok och insatt 13-åring inte får rösta!?

Nu tänker ni läsare att det faktiskt bara var en läxa för någon som går i högstadiet, men det är ju en väldigt tydlig spegling hur vi ser på vårt moderna västerländska demokratiska
system. En söndag vart fjärde år står politiker på tårna och frågar vad vi tycker. Men aldrig I specifika frågor likt de omröstningar som skedde i antikens Grekland, aldrig i nationella folkomröstningar i allmängiltiga frågor. Utan vi väljer istället företrädare som säger sig peka I en viss samhällelig riktning. De nästkommande fyra åren får vi hålla tummarna på att det inte kommer innebära allt för katastrofala skador för välfärdsstaten. Det som våra far och morföräldrar lagt grunden till - av omtanke om oss.
I antikens Grekland utsattes den som misskött sig för en omröstning där straffet kunde bli en tio-årig l

andsförvisning. Jag och du vet många nuvarande och forna politiker som solklart blivit landsförvisade då de inte agerat till gagn för medborgarna, för samhällets bästa.

Den hämsko som vilar kring den antika demokratin och som den - med rätta - kritiseras för
handlar om att inte alla hade rätt att rösta. Främst gäller det kvinnor men även inflyttade och de slavar atenarna var beroende av.

Sätt det här i ett nutida försök att förklara vår ojämlikhet och brist/avsaknad av demokrati.
Föreställ dig ett Sverige där du behöver ha en chefsbefattning för att erhålla rösträtt.
Föreställ dig att lika stor andel av Sveriges befolkning hade denna rösträtt som dåtidens
Aten. I den här tankemodellen har 13% av Sveriges befolkning en chefsbefattning. Ja, det är sjukt, sjukt många chefer, men så är det som sagt bara en tankemodell.
Du hade haft enorm möjlighet att påverka dessa chefer du stött på i alla möjliga sammanhang. På släktmiddagar, på bussar, i lunchmatsalar, vid lämning och hämtning på
dagis, i sänghalmen. Överallt! Och om du visste att nästa omröstning - av de 40 årliga de
här cheferna skulle delta i - rörde en fråga som låg dig extra varmt om hjärtat hade du enkelt kunnat göra din röst och åsikt hörd.

Den här tankemodellen är inte så “far out” som man först tror. För det är precis så här det fungerar i Sverige idag. Med den skillnaden att det inte finns 1 300 000 chefer som får rösta 40 gånger per år. Det finns däremot en vd i varje storföretag som kan göra sin röst hörd så fort och ofta den nu önskar. Med en förödande effekt för våra grundläggande demokratiska rättigheter.

Vad är då rimligt. Inget kan ju vara absolut och fullständigt. Det är en utopisk tanke att en demokrati kan vara fullkomlig eller fullständig. Lika lite som en diktatur kan vara fullständig eller fullkomlig. I vad som skulle kunna tyckas vara en, ur diktatorns synvinkel, utopisk ordning kommer demokrati smyga sig in. Stadsdelar kommer oavsett vad diktatorn anser skapa demokratiska styrelseskick i delar där diktatorn inte har förmåga eller kapacitet att engagera sig eller ens ha en åsikt. Kanske rör det sig om till synes triviala saker som en av de boende själva begränsad ljudnivån nattetid för att alla ska ha ett drägligt liv. De här organiskt framväxta lokaldemokratiska processerna kommer dessutom gynna diktatorns styre. En lugn och harmonisk stadsdel är lättare att styra över än en stadsdel i kaos.
Omvända förhållandet gäller även ett demokratiskt styrelseskick. Det går inte att, in i minsta detalj, utöva allt i demokratisk anda. Delar kommer tendera att bli diktatoriska.

Var vill jag komma med detta då!?
Jag vill exemplifiera med två icke-demokratiska styrelseskick. Dels det i Kina och dels det som råder i västvärlden. Den ena till synes kommunistiskt och det andra kapitalistiskt. De här styrelseskicken är inte renodlade, enkla diktaturer som Idi Amins eller Mouammar Gaddafis. I de här icke-demokratiska världarna som Kina eller kapitalistiska system är det svårt eller omöjligt att skapa lokala demokratier som underordnas makten för att det finns medlöpare som understödjer makten och som underminerar framväxten av en lokal-demokrati. Antalet medlöpare är så många att en klassisk diktator hade blivit grön av avund.
Hur kan då det här ske? I västvärlden finns kraften till detta i den individualiserade jakten på privilegier. I Kina finns kraften till detta i den individualiserade jakten på privilegier. Ja, du läste rätt. Båda skälen i respektive världar är jakten på privata kortsiktiga vinster som åsidosätter kollektivet bästa. I båda fallen handlar det om ideologiskt grundade beslut där det här möjliggörs för att personerna är övertygade att de privilegierna de får bekräftat att de agerat rätt.
Jag anser att de är hjärntvättade...

För att förklara det här ytterligare så menar jag att det som en gång i Kina var en kollektivistisk strävan efter tillväxt och framgång till allas gagn sedan slutet av 1970-talet, när västerländska banker “hjälpte” Kina att bli marknadsorienterat istället sakta förvandlat det moderna Kina till en ondskefull hybrid mellan kommunism och kapitalism.

Hänförda har de icke-demokratiska kapitalistiska makthavarna i väst förundrats över den kinesiska ekonomiska tillväxten. Förundrats och beundrats samtidigt som de frågat sig om
väst också behöver möta den ökande kinesiska konkurrensen genom att likt Kina bli
kommunistiskt!?
Så kan man tänka, men inte säga högt. Däremot kan man göra en copy paste på många av
det nya Kinas verktyg och därmed minska våra demokratiska rättigheter. Övervakning,
begränsade yttrandefrihet, straffa, kuva, hota. I väst-världen kastades ut brandfacklor om att det är invandrarnas fel att välfärden gått åt helvete. Se till att de som börjat springa fortsate springa i riktningen facklan kastades.
Försätta medborgarna i väst i rädsla över att förlora det lilla de har kvar av kapital och
trygghet. Rädsla över att förlora sitt verkstadsjobb eller Foodora-gig och därmed öka på
rädslan att inte kunna tillgodose sina barns mest grundläggande behov. En skräck som ÄR
på riktigt och är lätt att sympatisera med.

I det känslotillståndet är det inte självklart att se andras akuta och skriande behov före dina egna. Och med det dör kollektivets kraft, med det dör möjligheterna att även se andras behov, med det dör kraften att kämpa för något större än dig själv.
Men först av allt dog resterna av det vi i
dag kallar demokrati.

Mitt Ende Gelände med Ta Tillbaka Framtiden

L. J. är en dataingenjör som några år sedan började inse att något är fel med klimatet, och nu viger hela sin tid åt problemet, som volontär i Återställ Våtmarker samt i andra projekt. Han har varit med och grundat klimatkalendern.nu

...kommer jag bli slagen av en polis? Kommer jag fastna i fängelse, bli portad från Tyskland, eller få en skyhög böter att betala? En generell känsla av att inte vara förberedd. Samtidigt visste jag att det är något jag vill göra. Jag ville få veta hur en massaktion egentligen känns. Och jag hade tänkt mycket på sistone om vad det betyder att kämpa i en global kamp mot klockan. Trots mod och ansträngning har ju otaliga tidigare försök visat sig verkningslösa, så många ställer sig frågan om klimatrörelsens använder rätt verktyg, rätt strategier? Finns det ens några strategier att känna hopp kring? Jag hoppades att de svar jag inte lyckats hitta i otaliga böcker och logiska resonemang, kanske skulle kunna skymtas i den kroppsliga upplevelsen av att "vara där".

På bussen till Tyskland: god stämning, nya bekantskaper, kryddat med begynnande diskussioner kring gränspassage, ID-er, och suspekt packning. Vi fick någonstans info att en fransk buss hade blivit stoppad och en aktivist avvisad vid gränsen. När vi skulle gå av på färjan skulle vi försöka klä oss oansenligt. Det var fascinerande att se alla färgglada, uttrycksfulla människor i tjocktröjor och kepsar. Men vi kom fram till målet utan problem.

Bildtext: frukost på Hammer Klimacamp.

Hammer Klimacamp, ett gigantiskt läger etablerat i en stor park i orten Hamm, någon timme från Dortmund. Dit anlände vi 7:30 på morgonen, satte upp våra tält tillsammans med tusentals andra människor på avgränsade områden, och började försöka samla information - när sker olika programpunkter? Vem pratar man med? Var får vi mat? Ska vi hålla ihop som grupp eller ströva omkring mer fritt? Och kanske framför allt: när får vi veta något om aktionerna?

Första dagen kändes som en evighet. Så många intryck! Så mycket information! Och en kulturkrock - tyskarna är betydligt mer självständiga och självorganiserade som deltagare. Du förväntas veta en del, och klara dig själv i stort. Missar du en inforunda är det på dig att fråga runt och försöka pussla ihop det. Är två inforundor schemalagda samtidigt? Då förväntas din grupp skicka delegater till båda om ni vill få info, och kanske gärna låta resten av gruppen hjälpa till med disk samtidigt, för det behövs ju också. Med andra ord - vi insåg att vi var lite vana att få saker serverade på ett silverfat, och bli lite hållna i handen. Det tog både tid och emotionell energi att komma över det. Men vi gav inte upp, vi stöttade varandra och höll uppsikt på hur vi mådde, vad vi behövde, och försökte hantera både frustration och trötthet så bra det gick. I de många oförutsedda situationerna steg flera av oss fram och visade nya prov på ledarskap genom praktiskt ansvar. Jag var glad över mitt sällskap.

Bildtext: Hammer Klimacamp sett uppifrån.

Ende Gelände är en massaktion med en "finger"- taktik, vilket innebär att flera aktioner görs samtidigt. Målet är att orsaka en störning i fossil infrastruktur, för att uppmärksamma hur akut den måste avvecklas. Det är också ett initiativ i ständig utveckling. Grovt förenklat, men som jag förstår det var klimatrörelsen för cirka sju år sedan tunnelfokuserad på utsläpp av CO_2. Man pratade inte om ojämlikhet, man pratade inte om Palestina, man ville hålla budskapet tydligt och fokuserat.

Detta års Ende Gelände var genomsyrat av kopplingar tvärsöver ämnesområden och geografiska områden. Det kryllade av workshops och slogans som synliggjorde militär upprustning, imperialism, sionism, teknokrati, landgrabbing, och många andra sammankopplade kamper.

Man fick information genom så kallade "plenum" - stormöten i ett cirkustält i mitten av lägret. Information såsom: hur många volontärer det fortfarande saknas för att städa toaletter, eller att det väntas komma ett åskväder om si och så många timmar. Och framför allt vilka aktioner som fanns tillgängliga att gå med i. Man fick ganska lite information om detta, bara minimum som krävdes för att göra någon sorts beslut. Anledningen var enkel - med ett halvdussin polisbilar konstant parkerade direkt utanför lägret, var det även högst tänkbart att polisen skulle ta till infiltratörer som försökte lyssna in på mötena. Ännu en kontrast till mina tidigare erfarenheter i Sverige var maskeringskulturen. Många deltagare hade hela tiden täckta ansikten, eller åtminstone alltid när de rörde sig utomhus. Det gällde särskilt de som fyllde vissa ledarroller, och även här var förklaringen att polisen konstant letar efter att kunna peka ut någon som ledare och rikta repression mot dem.

Vi övervägde vilken aktion vi skulle gå med i. Många var oroliga att inte hinna med bussen hem.

Samtalen, och de otaliga praktiska sakerna som att fylla på vattenflaskor på andra sidan lägret, eller packa aktionsryggsäcken, drog ut på tiden och bidrog till lägrets generella atmosfär av sömnbrist. Vi fick återigen öva på att prioritera, på vilka problem som behöver lösas nu, vilka som kan vänta, och på att balansera hänsyn till allas behov med ens egna gränser.

Bild: (c) Lukas Schirmer

Natten innan aktionen lämnade jag mitt ID-kort hos en vän som skulle stanna på lägret, och lämnade efter bästa förmåga instruktioner för vad som skulle hända om jag blev gripen och hos en vän som skulle stanna på lägret, och lämnade efter bästa förmåga instruktioner för vad som skulle hända om jag blev gripen och hållen en längre tid. I sista stund fortsatte jag också förbereda vissa nära personer på den möjligheten, och försöka hasta ihop en plan för vad som skulle hända med min packning i så fall. Jag önskar jag hade planerat det bättre på förhand för att slippa stressen där och då, det var vi nog många som önskade.

Med nerver på helspänn och en kort bön, så kröp jag ihop i min sovsäck och försökte somna.

Bildtext: Prepping för att försvåra identifiering via fingeravtryck

På aktionsdagen: tidigt uppvaknande, nu gäller det. Förberedelseångest ersattes av fokuserad handlingsförmåga. Ta rätt packning. Hitta min partner. Följ instruktionerna för att hitta till aktionsplatsen. Vägen var rätt lång, vi passerade flera poliser på vägen som dock inte störde oss. På vägen pratade jag och min partner om allt möjligt, men en hel del om religion och kyrkor, av någon anledning. Äntligen uppsamlingsplatsen, en stor buss. Vi hälsade på andra aktivister, trodde vi var redo för avfärd, att vi alldeles strax skulle åka - då kom det först en, sedan flera polisbilar. Och bussen fick inte starta. De pratade med chauffören, stod där i full mundering och vaktade oss. Ingen visste något. Två, tre timmar gick, vi höll modet uppe, pratade, spelade spel. Några tyskar ifrågasatte på vilken grund polisen höll oss där. Polisen visste själva ingenting och "lydde bara order uppifrån".

Medans vi väntade höll vi i bussen flera "delegatplenum", där en person från varje grupp skickades till ett samtal för att ta beslut om alternativa sätt att ta sig fram. Vad ska vi säga till polisen? Vad ska vi försöka göra? Vi från Sverige som inte kände till kontexten härborta hade kanske lite svårt att bidra så mycket som vi hade velat.

Det var tråkigt att bli fast i en buss. Det var inte alls vad vi hoppats på. Men något som gav oss hopp var att polisen verkade ha hopat sig på vårat "finger" - det var nu minst ett halvdussin polisbilar på vår parkeringsplats - och därigenom missat andra grupper som ryktesvis kunde fortsätta framåt obemärkta.

Till slut lyckades tyskarna snacka sig till att polisen lät oss åka - mot ett specifikt mål vi sagt till dem - och vår buss fick, eskorterad, lämna parkeringsplatsen. Vi såg i svängarna att hela fyra polisbilar åkte framför oss, och lika många bakom oss. Jag skämtade att det var fler än vad Irans exilprins hade på besök i Sverige för ett tag sen.

På vägen, som var lång, jublade vi åt en nyhet som nådde oss - andra grupper hade nått sina mål, och inlett ockupationer dels av en fabrik för pipelines för fossilgas, och en fabrik som gör stål för pansarvagnar. Vår uttråkning hade bidragit till deras framgång.

Sedan stannade polisen vår buss, ute på nån landsväg. Vad händer? Det började komma ut poliser och ställa upp sig utanför våra dörrar. "De tänker ta sig in! De börjar filma!" utbrister någon.

Bildtext: Ett av fingrena som nådde sitt mål. (c) Revolution Archived

Blixtsnabbt drar vi för alla gardiner och maskerar oss. Maskeringskulturen syftar bland annat till att skydda de som vore mest utsatta för repression, såsom ickevita eller de med migrationsstatus.

Någon frågar vilken rätt de har att borda en privat buss? Alla undrar vad som kommer hända. Vi märker en pressfotograf på andra sidan gatan. Någon pratar om en observatör från parlamentet.

Senare skulle jag få lära mig att tysk polis har en del toxiska tendenser, och att de minsann vill visa för varandra hur hårt de kan gå på oss. Hierarkisk översikt ökar chansen att de håller sig till det som de ska få göra i tjänsten. Vi stod där ännu en lång tid i osäkerhet om polisen skulle gå in, om vi skulle försöka gå ut, om vi ska försöka förhandla med dem.

Bildtext: En "kessel", d.v.s. en polisomringning av en grupp.

De gick aldrig ombord, och vi gick inte ut. Dagen slutade, efter flera långa svettiga timmar i bussar, med att vi fick åka hem till lägret. Väl där, trötta och modstulna, tog vi hand om grundläggande behov och informerade kontaktpersoner att vi mådde bra. Vi väntade spänt på fler nyheter om våra vänner som lyckats ta sig till sina mål. Det kom ett åskväder - ett ordentligt sådant, vi fick ta skydd där vi kunde, försöka se till så inte våra tält blåste bort. Vi skulle senare få höra att pipeline-gruppen i samma stund höll på att bli avlägsnade av polis som hade hållit dem i flera timmar i stekhet sol, och nu i åskväder, utomhus. Vi i bussgruppen bestämde oss för att försöka igen nästa dag, och ansluta oss till ännu en aktion.

Lördag morgon. Organiserat kaos. Vi ville överraska polisen med en gigantisk kolumn av aktivister från ingenstans. Vi samlade oss i smyg, vi rusade mot målet. Polisen var på oss, jag såg en snut springa in framför mig och upprepat kroppstackla en tjej i raden framför. Kanske skulle vi ha klarat att överrumpla dem och komma fram till vårt mål, men något hände längst fram i ledet - ingen visste vad - tecknet för "stanna, olycka" gjordes och hela kolumnen gjorde halt. Att någon behövde sjukvård var det enda som gick att utröna. Polisen å andra sidan tog tillfället i akt och körde in flera polisbilar framför och bakom oss för att på detta vis hindra vår rörelse, och resten av dagen blev tyvärr ännu ett antiklimax av att föras fram och tillbaka av poliseskort. De "lät oss gå en demonstration", konstant omringade av dem "för vår säkerhet". Jag avstår från att gå in på mer om den aktionen.

Här känner jag att jag behöver säga något om att göra något olagligt. Borde man inte följa lagar?

Gör inte polisen rätt som hindrar oss, om vi ska störa t.ex. en gasterminal? Har inte terminalens ägare rätt till sin produktion och sin vinst? Det är förkastligt att vi inte kan göra skillnad på lag och moral. Vi är för ofta blinda för de maktrelationer som genererar verkligheten våra liv spelas

ut i. På det sättet förvrids proportioner, "den starkes rätt" börjar bara se ut som "rätt". Den rådande ordningen med fossilindustri som koncentrerar fördelar hos de allra rikaste, och i samma vända dumpar gift, naturkatastrofer, svält och torka på alla andra, den ordningen är vad polisen försvarar.

Fråga dig först vem som bestämmer vilka lagar som skipas? Hur stor är miljardärernas påverkan på både lagstiftning och implementation? Nej, ju mer jag lägger märke till vad som händer i världen, desto mindre respekt har jag för lagstiftning, den ter sig för mig allt mer som ett verktyg för den mäktige att få hävda sin rätt, och allt mindre som "regler vi sätter tillsammans för att samexistera väl i ett samhälle". Och egentligen är jag i grunden extremt laglydig, jag vill väldigt gärna att det ska finnas ordning och regler så att allt går rätt till. Men jag känner igen mobbning när jag ser den.

Och mycket lagstiftning är i detta nu endast en mobbares knölpåk.

Bildtext: industriell infrastruktrur bakom en sittande maskerad aktivist. (c) Revolution Archived

Tillbaka till andra aktionsdagen, nog att säga att alla kom hem oskadda från vår grupp, och de som hållits tidigare till slut släpptes. Vi tog oss tid att de-briefa, att samtala om våra olika upplevelser, de som fastnat i bussar, och de som lyckats blockera tågspår. Uppsamling gjordes även med hela lägret. Vi fick se bilder och material till sociala medier som redan höll på att publiceras. Vi fick se alla reaktioner i media, hur debatten reagerade. Jag måste säga att om jag känt mig modstulen innan, så fick mina upplevelser ändå en ny färg av att se de aktioner som blivit effektiva. Jag var glad att jag bidragit.

Jag vill inte glömma att skriva om atmosfären på lägret också, som sannerligen var magisk. En otroligt positiv känsla av medmänsklighet, ansvarstagande, strävan efter en bättre värld. Människor bidrog med skönhet, med musik, med såpbubblor och vackra färger. I ett tält serverades crêpes med världens bästa lounge-jazzmusik i bakgrunden. Diskandet gjordes till bästa tänkbara tyska techno.

Den veganska maten var jättegod. Det var fullt med skillshare-workshops, musikaliska framträdanden, vittnesmål från alla världens hörn, ja och mot slutet hölls en episk fest in mot natten.

Jag kommer inte snart glömma lägret som en plats, ett annat sätt att vara. Atmosfären innehöll mycket av deltagarnas drömmar om ett annat samhälle.

Efter aktionerna återstod återhämtning, förberedelse inför hemresa, att hjälpa till att plocka ner lägret över de kommande dagarna, samt att knyta kontakter och prata om vad vi varit med om. Jag skrev upp mig på två vaktskift - patrullering i par på natten för att vara vaksamma på ifall konstiga människor dök upp - detta var väldigt givande, då jag fick prata djupt med någon i flera timmar.

Vad blev det av allt det här? Fick jag någon ny uppenbarelse kring klimatkampen? Jag känner mig fortfarande full av tvivel och förvirrad, men jag kan namnge några nya insikter jag tar med mig.

Bildtext: Matförberedelser.

Bildtext: Crêpes-tältet. (c) Merwin Goldschmidt

Först - maskeringskulturen, anonymiteten, och cybersäkerheten. Inget av detta har jag upplevt I Sverige. Medans vi gör allt "öppet och ärligt", tar tyskarna pragmatiska steg för att motverka en repression som de upplever i vardagen. Jag tror att de på större allvar fått uppleva vad det innebär att ett klimatengagemang är i motsats till de rådande makternas intresse. Om man faktiskt hotar maktordningen, då kommer den försöka förgöra en. Jag tror många av oss inte inser det i Sverige, vi är så genomsyrade av att "allt är bra och alla är snälla här i Sverige". Och det är en annan kontext, så skillnader bör få finnas. Men det är verkligen en framåtblick på hur ett fortsatt klimatengagemang kan komma att behöva se ut, när demokratin nedmonteras mer och mer. Just nyligen har ju regeringen röstat för att inskränka demonstrationsrätten i grundlagen. Min personliga takeaway är att jag har mycket jobb att göra med att öka ribban för cybersäkerhet i den svenska klimatrörelsen.

Bildtext: Dagordning, volontäruppgifter som fortfarande saknas, och annan information

Blixtsnabbt drar vi för alla gardiner och maskerar oss. Maskeringskulturen syftar bland annat till att skydda de som vore mest utsatta för repression, såsom ickevita eller de med migrationsstatus.

Någon frågar vilken rätt de har att borda en privat buss? Alla undrar vad som kommer hända. Vi märker en pressfotograf på andra sidan gatan. Någon pratar om en observatör från parlamentet.

Senare skulle jag få lära mig att tysk polis har en del toxiska tendenser, och att de minsann vill visa för varandra hur hårt de kan gå på oss. Hierarkisk översikt ökar chansen att de håller sig till det som de ska få göra i tjänsten. Vi stod där ännu en lång tid i osäkerhet om polisen skulle gå in, om vi skulle försöka gå ut, om vi ska försöka förhandla med dem.

Sedan - transnationell solidaritet i praktiken. När länder tävlar med varandra kommer det alltid vara i deras intresse att förstöra planeten. Enligt författarna till boken "All In" kommer en klimatkamp som uteslutande riktar sig till en enda nations politik att vara förlorad på förhand. På något sätt måste en global maktkamp till. 3/4 av en rörelses strategi bör vara baserad på internationella behov, enligt författarna. Det jag såg var i alla fall närmare åt det hållet.

Vidare - kamp pågår överallt. Jag som aktivist och kanske klimatrörelsen i Sverige kan tendera att ha ett messiaskomplex, att tro på att det är just vi som ska starta en rörelse som räddar hela världen, i de värsta fall gör det oss naiva och sätter en omöjlig börda på våra axlar. Jag förstår varför jag och andra tänker så - det är jättesvårt att släppa taget om att det ska gå att rädda den framtid vi trodde att vi skulle få. Att snarare placera hoppet i ett gemensamt krafttag bland världens folk, som man ändock har ansvar att bidra till - det är nytt och ovant för mig fortfarande, men jag känner sanning I det.

Jag tänker också på inklusivitet. På olika plan. Lägret hade översättare på stormötena - folk som I realtid översatte från tyska till engelska och pratade i små hörselslingor som man kunde hämta ut om man behövde. Många andra exempel på anpassningar fanns, för att möjliggöra för fler att vara med. Även maskeringskulturen är ett jättetydligt exempel på inklusivitet. En samtalspunkt är ofta att klimatrörelsen är väldigt vit. Något som inte alltid sägs är att, vi går ju in till polisen med öppna armar. Vi som gör detta har kanske en erfarenhet av att behandlas professinellt av polisen. Men det finns andra människor som aldrig skulle tänka sig detta, kanske för att de erfarit grymhet och orättvis särbehandling av polis. Så vi kanske borde omvärdera vår vänskapsrelation med polisen I ljuset av andras erfarenheter, kanske se om det finns sätt att låta andra tala som inte kan ta den repression som i allt högre grad delas ut. Men även på inkludering i det mer praktiska som språk, informationsdelning, eller fysisk anpassning.

Bildtext: paraplyer användes för att försvåra polisens sikt.

Ja, det var nog det jag hade i huvudet i stort. Fan vad läskigt allt det här ändå är. Men det blir bara värre av att vi sitter tysta och låter de rikaste utnyttja oss. Under aktionerna hade vi våra nära vängrupper, som vi knöt starka band med, och förlitade oss på för stöd. Vi behöver varandra till vardags också, andra som ser orättvisorna och vill vara med och kämpa mot dem.

Bildtext: en fånig gatupratare. (c) Revolution Archived

Bygga demokrati med civil olydnad

Per Herngren har utbildat i ickevåld, civil olydnad och konfliktingripande sedan 1985. Och lett kurser i Europa, Centralasien, Mellanöstern samt i Syd- och Nordamerika. Är utnämnd till Årets Folkbildare i Sverige. Per har också tilldelats Göteborgs fredspris. Inklusive nyutgåvor har Per publicerat fjorton böcker på flera språk. War Resisters International har valt ut Per som en av världens mest erfarna ickevåldstränare. För en plogbillsaktion i Florida satt Per 15 månader i fängelse. Plogbillsgrupper avrustar vapen med hammare.

Pers webbsidor: Kurser 2026 i konflikthantering, ickevåld & civilkurage - Performativ

Karolina Colliander har tränat ickevåld med barn och unga i början av 2010-talet, varit med och arrangerat Hopp & motstånd sedan 2012, använt och lärt ut feministiska mötestekniker i förenings- och arbetsliv, och är aktivist för klimat, fred o rättvisa.

Karolina arbetar med Hopp & Motstånd: Kurser 2026 – Hopp & Motstånd

Mohandas Gandhi vävde ihop byggandet av demokratiska mikrostater med civil olydnad och ickevåld. Från 1915 till 1930 levde Gandhi i en stat som först hette Satyagraha Ashram och sedan flyttade och bytte namn till Sabarmati Ashram. Denna ickevåldstradition erbjuder verktyg för att bygga levande och stark demokrati.

Med olika metoder från Ashram organiserar Hopp & Motstånd en mikrostat varje sommar. Det är ett samarbete mellan solidaritets-, freds-, ickevålds- och klimatorganisationer. I sommar får staten liv 4-9 augusti.

Varje deltagare väljer vilken regering de vill delta i. En regering ansvarar för makt och jämlikhet under veckan, en annan för schema och tider, en tredje för träning i civil olydnad, ickevåld och feministiska mötestekniker. Istället för centralstyre eller stormöten decentraliseras regerandet.

Det är inte bara skapandet av mikrostater Hopp & Motstånd lånar från Ashram. 1930 beslöt Sabarmati Ashram att bryta saltmonopolet. Och från denna lilla stat vandrade de boende mot havet. Fler hakade på. Väl nere vid den indiska västkusten ersatte de det koloniala saltmonopolet med att själva framställa salt. Istället för att protestera mot den koloniala nationalstaten valde de att med civil olydnad befria saltet från kolonialismen. Ickevåld blev att regera istället för att vädja och protestera.

Civil olydnad utan protest och nej-sägande använde Hopp & Motstånd inne på USAs krigsbaser i Halmstad och Luleå 2025. Tillsammans med Vin & fikonplanterarna omvandlades några kvadratmeter av baserna till något som stärker klimatet istället för att förstöra det, och som ger föda istället för att döda. Vinbärsbuskar planterades. När polis och militärpolis tog oss bjöd vi dem på fika. Polischefen tackade för att vi kunde vara vänner trots att vi var oense.

Krönikan: Två Månaders Fängelse

av Tina Kronberg

Jag har sedan starten 2022 varit engagerad i klimatrörelsen Återställ Våtmarker genom att arbeta med mobilisering och göra flertalet aktioner på bland annat motorvägar, i Let´s dance och under finalen i Svenska Cupen. Nu driver jag Återställ Våtmarker-podden. Den andra mars hade jag huvudförhandling i Ystad Tingsrätt där jag stod åtalad för skadegörelse och olaga intrång på skyddsobjekt, till följd av en aktion vi genomförde våren 2025. Aktionen ägde rum på Malmö flygplats landningsbana och syftade till att uppmärksamma klimatkrisen, med ett särskilt fokus på att förbjuda torvbrytning.

2 månaders fängelse.

I all hast missade jag just den raden av domen, för att sedan upprepa orden högt för mig själv, där jag satt ensam i kökssoffan. Sex år av klimataktivism har nu genererat i min första fängelsedom - och jag kunde inte sluta garva.

2021 sa jag upp mig från mitt arbete som förskollärare för att bli klimataktivist på heltid och har som därefter engagerat mig i både Extinction Rebellion (XR) och Återställ Våtmarker. Jag har bland annat blockerat fler motorvägar än vad fingrarna kan räkna, stormat Svenska Cupen i fotboll och Let's dance samt proppat igen mängder av diken på Sveriges torvtäkter.

Det var klimataktionen med Återställ Våtmarker på Malmö Airport påsken 2025 som resulterade i ett fängelsestraff. Vi var två personer som klippte upp stängslet till flygplatsen och korsade landningsbanan, där jag kedjade fast mig i en stolpe. Allt under banderollen Förbjud torvbrytning.

Situationen i världen är absurd. Klimatkatastrofen är redan här. Den har sparkat ner dörren och står med pistolen tryckt mot tinningen på allt levande.

Dagligen drabbas människor världen över av naturkatastrofer till följd av mänskliga utsläpp, delvis på grund av den svenska regeringens katastrofala klimatpolitik.

Sen har vid rödlistad älg, döda korallrev och nådda tipping points. Vad har det med mig att göra, tänker du. Låt oss ta ett exempel: artutrotningen är ett faktum. Många växter är beroende av pollinerare som bin, fjärilar och andra insekter. Om dessa arter minskar eller försvinner kan skördarna i värsta fall utebli, vilket leder till högre matpriser och risk för matbrist. De sociala konsekvenserna kan bli enorma: låginkomsttagare får svårare att ha råd med näringsrik mat. Ökad matbrist kan också leda till sämre hälsa, ökad ojämlikhet och social oro och konflikter om begränsade resurser.

Korten ligger uppvända på bordet, faktan står i versaler. Vi står inför en fullständig klimatkollaps om vi inte sänker utsläppen. Ändå spärras klimataktivister in medan makthavare världen över fullständigt har abdikerat från ansvaret för vår gemensamma framtid. Sveriges politiker fortsätter att öka utsläppen, medan forskningen skriker i panik att de måste ner.

I samband med motorvägsblockaderna har jag vid flera tillfällen varit frihetsberövad ett par dagar, likaså efter aktionen på Malmö Airport. Tiden i cellen är en stunds vila och återhämtning efter veckor av intensiv planering och stress. Det är fullt fokus vid varje aktion, både praktiskt och mentalt. Att öva samtliga moment: hur man snabbast klipper upp stängslet, hur vi smidigast kliver igenom det och får fram banderollen för fotografering. Vi arbetade med precis tidtagning för undvika risken att aktionen inte kunde genomföras, men också för vår och andras säkerhet.

Nervositeten och adrenalinet toppar under aktionen, vilket innebär att jag fullständigt däckar när jag väl landat i cellen. Jag kan finna ro i att vara frihetsberövad; att sova, läsa, småprata med vakterna och dansa med övervakning i en rökig inhägnad. Detsamma gäller tanken på fängelsedomen. Den fyller mig med lugn och värme, jag pirrar till. Det är stoltheten av att agera i en upp- och nervänd värld. Genom att stå passiva samtycker vi till haveriet.

Trots att det är absurt att låsa in folk som gör allt för att förhindra en global kollaps samtidigt som andra ostört får sabotera våra livsbetingelser var fängelsedomen väntad. Den mentala förberedelsen har pågått i 4,5 år, sedan min första flygaktion på Landvetter 2021. Jag har sedan dess vetat och accepterat att det kommer en dag när jag ska inställa mig för fängelse - jag har bara inte vetat när. Det

dröjde inte länge innan jag förstod att aktioner som kan ge fängelse är proportionerligt mot klimatkatastrofens förödande konsekvenser.

Inför varje aktion, varje rättegång och domslut har en stress ansamlats i kroppen. För mig är ovissheten det svåra, oavsett hur grundad jag är i mina beslut.

Jag har valt att ta fängelsestraffet utan att överklaga. Magkänslan ropar att det är det enda rätta. Dessutom kräver omständigheterna människor som utgör den radikala flanken och förskjuter normerna kring vad individen är villig att göra och uppoffra för klimat, demokrati och mänskliga rättigheter. För något vi kan kalla en dräglig samtid och framtid. För att åstadkomma stora samhällsförändringar krävs stora uppoffringar. En handling med stor uppoffring visar på min motivation och den desperata situationen blir uppenbar - utan att jag har sagt ett ord.

Flera läsare av den här krönikan håller inte med om metoden civilt motstånd: att fredligt blockera vägar, störa program eller olovligt springa in på en landningsbana; samtidigt grämer ni er över att jag fått fängelse. Det känns också fel. Gör som jag, lita på magkänslan.

Under fängelsevistelsen ska jag passa på att läsa, skriva, gymma och njuta av en rejäl skärmdetox. Den obligatoriska sysselsättningen hoppas jag delvis få byta bort mot fortsatt undervisning av West Coast Swing. För vem blir inte lyckligare av dans?

Jag har laddat batterierna genom att grunda mig i mina varför. Vad är anledningen till att jag gjorde aktionen och varför valde jag att ta fängelsestraffet? Batteriladdningen har också skett genom vårdopp, att rensa ogräs och pardans in på småtimmarna. Nu följer de sista förberedelserna inför fängelsevistelsen: ordna en CD-spelare, dansvänlig musik och se till att någon håller mina växter vid liv. Packa underkläder och be någon köpa bjudsnus; för att köpa snus får benen mina att darra. Lagom till midsommarfirandet checkar jag in på anstalten Ringsjön.

Domen släppte på år av anspänning, som en rejäl orgasm - och jag kan inte sluta fnittra.
Sola, bada och stoppa ett stort gäng av Neovas maskiner i Grimsås åt mig. I'll be back.

Tina Kronberg,
Aktivist i Återställ Våtmarker

Kapitalismens demokrati är en illusion

av Malin W.

Nyheten om att Sverigedemokraterna ignorerat riksdagens kvoteringssystem för att få igenom sin rasistiska och omänskliga politik har nog inte undgått någon. För den insatte kanske det inte kommer som en chock att ett parti vars högsta fråga är baserad på hat och okunskap skulle ignorera demokratiska principer, förhållningssätt och regelverk. Vi ser hur ledarsidorna på de liberala tidningarna bestämt med hela handen ska fördöma detta agerande men faktumet kvarstår; Sverigedemokraterna vann med en enstaka röst i frågan om oppositionens förslag på övergångsregler för skärpta krav för svensk medborgarskap. Samtidigt på andra ledarsidor ser vi hur Dagens Juridik publicerat ett uppror för att larma om att rättsstaten står under en nedmontering. I skrivande stund har upropet skrivits under av inte mindre än 1 166 jurister. För att citera dem själva:

“Det talas om ett "paradigmskifte" eller en politisk "omläggning", men i själva verket rör det sig om något betydligt mer omvälvande: centrala rättsstatliga principer försvagas i snabb takt, med konsekvenser som riskerar att undergräva den demokratiska rättsstatens grundvalar. Detta sker samtidigt som de mekanismer och organ som ska fungera som skyddsnät misstänkliggörs eller försvagas.”

Även för den som inte följer nyheterna noggrant (trots att vi står inför ett valår) tycks det inte längre möjligt att blunda för den stundande känslan av att samtiden blivit rå och otrygg. Gunnar Strömmer, Sveriges justitieminister, sover gott om natten medan hans förslag om att 15–17 år ska dömas till fängelse i stället för sluten ungdomsvård röstas igenom. Kriminalvården ska därför inrätta barn- och ungdomsavdelningar i fängelse. Dessa ska stå klara den 1 juli 2026.

Exemplen på att Sverige blivit ett samhälle där konsekvenserna av de ökade klassklyftorna bemötts med en auktoritär järnhand är många. Som enskild individ är det enkelt att känna en stundvis förlamande hopplöshet. Det är i dessa lägen som vi ofta nostalgiskt försöker betrygga oss med meningar och sentiment såsom att Sverige har en stark orubblig demokrati eller att vi har en så pass stabil historia av arbetarrörelse och facklig kamp att detta inte kommer vara värre en ihärdig vinterkyla. Och om så hade varit fallet, om vår historia av motståndskamp hade varit tillräckligt för att upprätthålla både rättsstat och demokrati i all evighet, hade denna artikel inte behövts att skrivas. Men historien kan tyvärr inte göra mer än att ge oss lärdomar och insikt om hur vi bör agera idag. Vi får inte falla in i en falsk trygghet där dåtiden kamper och framsteg ska tros vara tillräckliga för att motstå samtidens hot mot vår demokrati. Denna flaska trygghet används ofta av reformister som mer än gärna tar på sig arbetarklassens vinster och kallar den för sina egna. I reformismens ögon kan man alltid ändra kapitalismen från insidan och systemets ramar är i sig själv inte ett problem. Men dessa reformister står även där som ett frågetecken när dessa vinster tillslut börjar undergrävas. Så när vi upplever denna nostalgi i ett försök att betrygga oss själva måste vi komma ihåg de två största lärdomarna historien har att erbjuda oss. För det första, all hittillsvarande historia har varit samhällets historia om klasskamp. Och för det andra. Inget arbetarklassen har fått, har vi fått för att vi bett om det, utan det har vi fått genom kamp och motstånd.

Demokratin är sårbar utan sina grundpelare

Att demokratin är något vi måste kämpa för att bevara och inte ta för givet är något vi hörts upprepas flertalet gånger. Visa av Sveriges medborgare kommer att i denna tro om att upprätta demokratin gå och rösta den 13 september. Men vad gör ett kryss på en bit papper när din grannes son blir hämtad av polisen eller att din kollegas dotter blir utvisad bara för att hon fyllt 18? Vad har din röst för bäring i ett system som blivit skuret vid anklarna? Kan du vara säker på att du kommer vara trygg om du kritiserar detta inhumana system eller att din identitet inte också kommer att ses som ett hot mot en stat som eftersträvas total underkastelse och homogenitet i sin befolkning?

Att demokratin skulle vara evigt helgad från kapitalismens metoder av att hålla en befolkning på svältgränsen för att kunna fortsätta sin exploatering och kräva dess lydnad är en lögn. Likaså är det en lögn att demokratin skulle vara immun mot extremhögerns skamlösa metoder av en tyst nedmontering av rättsstaten. Den farligaste fasciten är den som klär sig i kostym. Demokrati är tyvärr under ett kapitalistiskt system inget mera än en illusion. I ekonomiskt stabila perioder kan illusionen av demokrati vara mera lättsmält, ett samhälle utan större utmaningar som står på en god materialistisk grund, kommer kunna övertyga sina medborgare om att deras kryss på en papperslapp har en inverkan. Men när krig, ekonomisk otrygghet och dragkamp om resurser intensifieras kommer du som enskild arbetare att offras utan vidare tanke till förmån för att eliten ska bevara sin makt och sin profit utan ens en bråkdel av eftertanke. Med alla medel som står dem till buds kommer de sakta men säkert skapa ett samhälle som vänder arbetare mot varandra, där du ser otryggheten i din granne istället för polisen som övervakar dig, där du tvingas ransonera med energi och ekonomi för att klara vardagen istället för att gå ut på gatan och agera mot nedmonteringen av dina rättigheter.

Demokratin sägs ofta vara din möjlighet att vara deltagande i samhället. Men deltar du fullständigt i dessa beslut om samhället när den verkliga makten ligger i händerna hos de som styr ekonomin? Att makthavarnas löner ligger långt över rimlighetens gränser är ett välkänt faktum men det sträcker sig även längre än så. Hela samhällets grund bygger på produktionen, ekonomin och fördelningen av resurser. I sin simplaste mening betyder demokrati folkstyre. Men om folket står utanför rummen

"'El pueblo unido jamás será vencido' eller 'Ett enat folket kommer aldrig att besegras'. Sången med ursprung i Chile (1973) som betonar kollektivets styrka, solidaritet och motståndskraft mot orättvisa, tyranni och förtryck kan få bli vår ledstjärna. Det finns en morgondag där demokratin har en verklig betydelse. Där folket faktiskt styr och påverkar samhället. Men för att den dagen ska gry måste arbetarna ta makten över produktionen."

där beslut fattas och bara får delta med en ynka papperslapp vart fjärde år medan deras vardag ständigt försämras - hur stark och förankrad var demokratin då ens till att börja med? Om ingen politiker behöver ta ansvar för sin politik utan enkelt kan övergå till att arbeta för Svenskt Näringsliv efter sin mandatperiod och aldrig bemöta några konsekvenser för att gå emot sina egna vallöften - hur mycket hade ditt kryss på en papperslapp då för inverkan?

Den verkliga makten ligger i kapital

Denna artikel syftar inte till att du ska få mera tilltro till din lilla papperslapp med ett kryss på. Kasta papperslappen och hela ideen om att kapitalismen lyssnar till din röst och dina behov. Den som styr ekonomin och produktionen kommer att styra hela samhället och dess utveckling. Och under kapitalismen kommer detta endast vara ett försvinnande litet antal individer. Borgarklassen har sedan länge insett och förhållit sig till att det i själva verket är arbetarklassen som sitter på samhällets starkaste muskler - vi är produktionen och källan till deras rikedom och makt. Utan de miljontals svenskar som går till arbetet varje dag tänds inte en enda lampa, inget tåg går i drift, inga gods tas emot i hamnen, ingen får vård och samhället stannar av. Likaså skulle även flödet av profit att stanna av. Detta är även en livsfarlig insikt för arbetarklassen att ta till sig. För när vi ser vår styrka i antal och att produktionen, att vårt arbete är roten till deras exploatering, inser vi även att vi faktiskt skulle ha en möjlighet att påverka vår vardag och framtid.

Det kanske tyckas långsökt att den nedmontering vi nu ser av rättsstaten och den svenska demokratin har sin grund i kapitalismens kris men här kliver historien in med sina lärdomar. Historiskt har såväl liberaler, konservativa som regelrätta riskkapitalister varit villiga att låna ut makten till fascister i tider av ekonomisk instabilitet. Vi såg det i Mussolinis Italien där markägare och industriägare finansierade Mussolinis parti och hjälpte honom praktiskt genom att bryta upp strejker för att man över allt annat ville motverka den “Röda Skräcken” (Bienno Rosso, 1920-1921). Vi såg det i Franco-Spanien när den spanska kapitalistklassen insåg att den svaga staten inte kunde skydda sina tillgångar från arbetarstrejker och därmed stödde militäruppроret 1936 för att krossa arbetarorganisationer. Vi såg det under Tysklands 30-tal när Fritz Thyssen (stålmagnat), Alfred Hugenberg (tidningsmagnat) och Hjalmar Schacht hjälpte till att finansiera nazistpartiet. Thyssen var särskilt en tidig ekonomisk anhängare och hjälpte till att arrangera Hitlers viktiga tal till industrialister 1932.

Lärdomen kan simpelt summeras med att kapitalisterna alltid kommer vara villiga att offra människors liv och välbefinnande för att skydda sin egen profit. Men när man börjar låna ut makten till dessa fascister kommer de inte nöja sig med endast en lagstiftning eller en liten förändring av vår vardag. De kommer fortsätta tills vi får ett upprop från jurister som varnar om att rättsstaten är under nedmontering, tills barn börjar sättas i fängelse och du har glömt din papperslapp för längesen. Din papperslapp står inte emot batonger. Men en organiserad arbetarklass som samlar sin styrka och trycker till makthavarna där det verkligen känns, i deras profit, är verkligt motståndskraftigt.

"El pueblo unido jamás será vencido" eller “Ett enat folket kommer aldrig att besegras". Sången med ursprung i Chile (1973) som betonar kollektivets styrka, solidaritet och motståndskraft mot orättvisa, tyranni och förtryck kan få bli vår ledstjärna. Det finns en morgondag där demokratin har en verklig betydelse. Där folket faktiskt styr och påverkar samhället. Men för att den dagen ska gry måste arbetarna ta makten över produktionen. Våra röster är inte lika mycket värda i en värld med klassklyftor. För den som säger sig bry sig om demokratin måste man förlika sig med att din rättigheter under kapitalismen bara existerar så länge det är bekvämt för makthavarna och dessa rättigheter inte kompromissar med deras profit. Demokrati utan ekonomisk jämlikhet är en illusion. Världen vi lever i har sin grund på en materiell basis och de arbetare före oss som gått ut i strejk, som organiserat sig mot förtryck, som kämpat med sina liv som insats förstod detta. Att finna sig själv i en samtid mitt i en demokratiskt nedgång är fasansfullt. När ordet "demokrati" tycks ha tappat sin mening är det hög tid för oss att inse vilka rötter vi har, vår plats i produktionen och vilka möjligheter som väntar oss när vi väljer att slå tillbaka med samlad kraft - för en bättre framtid där högerns tyranni är ett minne blott. Men det måste börja med att du inser att din papperslapp bara är en papperslapp och att din verkliga kraft för påverkan ligger hos dig och dina kamrater.

Sjätte utgåvan

Imperialistiska krig borta, klasskrig hemma

Webbsida:

www.vaxjosgnista.se

Vår kontaktadress för att skicka dina artiklar, förslag och frågor:

info@vaxjosgnista.se